

”YHDESSÄ TEIMME HYVÄÄ”

Kaavilaisten nuorten kokemukset työllistymisestä
vanhuspalveluihin 4H-hankkeen kautta

TEKIJÄ: Eeva Karjalainen
SS16KM

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Eeva Karjalainen	
Työn nimi "Yhdessä teimme hyvää" Kaavilaisten nuorten kokemukset työllistymisestä vanhuspalveluihin 4H-hankkeen kautta	
Päiväys	8.12.2019
Sivumäärä/Liitteet	44/3
Ohjaaja(t) Mira Polo'n, Anne Walde'n	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kaavin 4H-yhdistys	
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyössä kerättiin Kaavin 4H-yhdistyksen "Yhdessä hyvää"-hankkeessa toimineiden nuorten mielipiteitä yrittäjyydestä, vanhustyössä toimimisesta, työelämäkokemuksista ja hankkeen onnistumisesta. Hanke toteutettiin 1.9.2017-30.4.2019. Toimeksiantajana toimi Kaavin 4H-yhdistys, joka tekee lapsi- ja nuorisotyötä. Yhdistys tukee lapsia ja nuoria kasvussa ja kehityksessä aktiiviseksi, suvaitsevaksi, vastuulliseksi ja yritteliääksi kerhotoiminnan, työtehtävien ja koulutuksen avulla. 4H auttaa nuoria perustamaan oman yrityksen ohjatusti ja turvallisesti harrastuspohjalta. Teoreettisena viitekehystenä tutkimuksessa käytettiin kolmannen sektorin roolia palveluntuottajana, nuorten yrittäjyyskasvatusta ja nuorten ohjausta jatko-opintoihin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena sähköisen, puolistrukturoidun kyselylomakkeen avulla talvella 2019. Kysymykset suunnattiin hankkeessa työskennelleille nuorille. Hanke työllisti 13-28 vuotiaita nuoria vanhustyössä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada kokonaiskuva hankkeen onnistumisesta sekä motivoida nuoria vanhustyöhön, yrittäjyyteen ja vanhustyön opintoihin. Aineiston vastauksista haettiin samankaltaisuuksia ja numeerisesti arvioitavista vastauksista laskettiin keskiarvoja.</p> <p>Tutkimus antoi toimeksiantajalle tietoa siitä, miten hanke oli nuorten mielestä onnistunut ja myös kehittämisideoita tulevia hankkeita ja toiminnan kehittämistä varten. Hankkeeseen osallistuneiden nuorten omaiset ja läheiset, joilla oli vanhustyö- ja yrittäjyystausta, vaikuttivat positiivisesti nuorten suhtautumiseen 4H-yrittäjyyteen ja vanhustyön tekemiseen. Palkka oli nuorten motivoivin tekijä hankkeeseen osallistumisessa. Myös työkokemuksen saaminen ja vanhusasiakkaat koettiin tärkeiksi. 4H-yrittäjyys kiinnosti nuoria ja se koettiin hyväksi keinoksi ansaita rahaa. Yrittäjäksi ryhtyminen koettiin kuitenkin liian aikaa vieväksi ja työlääksi. Nuoruus ei välttämättä ole oikea elämänvaihe yrityksen perustamiselle edes harrastusmielessä. Mielikuva vanhustyöstä muuttui positiivisempaan suuntaan tai pysyi vähintään samana. Vanhustyöhön hakeutuminen oli kuitenkin nuorten mielestä epätodennäköistä. Vanhustyö alkaa kiinnosta avasta varttunemmalla iällä elämäkokemuksen myötä. Nuoret kokivat vuorovaikutustilanteet kaikkein antoisimmiksi vanhustyössä. Nuoret toivoivat yhteisiä tapahtumia vanhuksille ja nuorille enemmän. Työkokemus mahdollisti syvällisempien oivallusten tekemisen työelämästä.</p> <p>Hanke sai nuorilta kiitettävän arvosanan. Tasokursseja toivottiin koulutuksiin eritasoisen osaamisen ja laajan ikäkauman vuoksi. Hankkeen organisointiin sekä vanhusten informoimiseen saatavista palveluista nuoret toivoivat selkeyttä, mutta perehdytykseen oltiin tyytyväisiä. Perinteinen tieto paperilla koettiin hyväksi tavaksi tiedottaa asiakkaita nuorten tuottamista palveluista.</p>	
Avainsanat 4H-yrittäjyys, urapolku, vanhustyö, työelämä	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Eeva Karjalainen			
Title of Thesis "Together we did good" Experiences of Kaavi youth in employing elderly people through a 4H project			
Date	8.12.2019	Pages/Appendices	44/3
Supervisor(s) Mira Po'lon, Anne Walde'n			
Client Organisation /Partners 4H association of Kaavi			
<p>Abstract</p> <p>The thesis collected the opinions of young people who were involved in Kaavi 4H Association's "Together we did good" project on entrepreneurship, working with the elderly, working life experiences and the success of the project. The project was implemented from September 1, 2017 to April 30, 2019. The project was commissioned by Kaavi 4H Association, which does child and youth work. The association supports children and adolescents to become active, tolerant, responsible and entrepreneurial through club activities, work tasks and training. 4H helps young people start their own business as a guided and safe hobby. The theoretical framework used in this study was the role of the third sector as a service provider, entrepreneurship training for young people and guidance for further studies.</p> <p>The study was conducted as a qualitative study using a semi-structured electronic questionnaire in winter 2019. The questions were addressed to the young people who had worked on the project. The project employed young people aged 13-28 in the work with the elderly. The aim of the study was to get an overall picture of the success of the project and to motivate young people to work with the elderly, to be entrepreneurs and study geriatrics.</p> <p>The survey provided the client organization with information on how the project was perceived by the youth as well as development ideas for future projects and activities. The relatives of the young people who participated in the project had a positive impact on the attitudes of young people towards 4H entrepreneurship and work with the elderly. The salary was the most motivating factor for young people to participate in the project. Getting work experience and elderly customers were also seen as important. 4H entrepreneurship attracted young people and was seen as a good way to make money. However, becoming an entrepreneur was considered too time consuming and laborious. Adolescence is not necessarily the right stage for starting a business, even as a hobby. The image of the work with the elderly changed to be more positive or remained at least the same. However, young people found it unlikely that they would look for a job in work with the elderly in future. Work with the elderly begins to interest people at an older age with life experience. Young people found the interaction most rewarding in the work with the elderly. Young people wished for joint events for the elderly and young people. Work experience allowed for a deeper insight into working life.</p> <p>The project received positive feedback from young people. Different courses were sought for training due to the varying levels of knowledge and age range. Young people wished for clarity about the organization of the project and the information provided to the elderly, but they were satisfied with the orientation. Traditional information on paper was seen as a good way to inform clients about the services provided by young people.</p>			
Keywords 4H entrepreneurship, career path, work with the elderly, working life			

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	NUORTEN URAPOLKU OPINNOISTA TYÖELÄMÄÄN	7
2.1	Nuoret työelämässä	7
2.2	Nuorten ohjaus jatko-opintoihin ja työelämään	8
2.3	Nuorten yrittäjyyskasvatus	10
2.4	Kolmannen sektorin rooli palveluntuottajana.....	11
2.5	4H-järjestö nuorten työllistymisen tukijana ja vapaaehtoistyö	13
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
3.1	Kvalitatiivinen tutkimus	15
3.2	Puolistrukturoitu sähköinen kyselylomake	16
3.3	Aineiston analyysimenetelmä, teorialähtöinen sisällönanalyysi.....	17
3.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	17
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
4.1	Yhdessä Hyvää-hankkeen nuoret	20
4.2	Nuorten kiinnostus 4H-yrittäjyyttä kohtaan	21
4.3	Nuorten kokemukset ja kiinnostuneisuus vanhustyötä kohtaan	23
4.3.1	Vuorovaikutustilanteet nuorten ja vanhusten välillä	24
4.3.2	Työn merkitys itsetunnolle ja elämän mielekkyydelle	24
4.3.3	Kokemukset työelämästä ja työturvallisuus	25
4.4	Koulutukset ja perehdytys hankkeessa	26
4.5	Nuorten kehittämis ehdotuksia hankkeille	27
4.6	Digiohjaus ikääntyneille	28
4.7	Hankkeen kokonaisarvosana ja kehittämisideat.....	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
6	POHDINTA.....	33
	LIITE 1. TUTKIMUKSEN INFOKIRJE.....	40
	LIITE 2. TUTKIMUSKYSYMYKSET NUORILLE	41
	LIITE 3. TUTKIMUSLUPA.....	44

1 JOHDANTO

Artikkelissaan Ulla Hämäläinen ja Juha Tuomala (2013, 6) toteavat, että useat tutkimukset viittaavat siihen, että nuorten työttömyyskokemuksilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia urapolulla. Nuorelta jäävät puuttumaan työkokemus ja sen myötä arvokas osaaminen ja kontaktit. Pitkittyessään jo olemassa oleva osaaminen rapautuu. Työnantajat suhtautuvat pitkään työttömänä olleeseen kielteisesti, koska sitä pidetään merkinä nuoren matalasta tuottavuudesta. 4H-hankkeessa mukana olevat nuoret saivat työkokemusta ja oppivat työelämän sääntöjä, mutta samalla itsenäisyyttä ja vastuunottamista. Hanke oli kaavilainen, ainutlaatuinen yritys antaa nuorille näitä kokemuksia. Tätä opinäytetyössä haluttiin korostaa.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan kotipalvelu on jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Sitä voidaan antaa sairauden, synnytyksen tai vamman aiheuttaman toimintakyvyn alenemisen tai erityisen perhetilanteen perusteella. Se on sekä hoitoa että hoivaa ja tukipalveluja. Kotihoito sisältää kotipalvelun ja kotisairaanhoidon tehtävien muodostaman kokonaisuuden. Laissa mainitaan myös sosiaalisen kanssakäymisen tukemista edistävät palvelut.

Toiminta kotipalvelussa vastaa ikääntyneen tarpeeseen tulla toimeen ja asua kotona. Resurssit kattavat ne toiminnot, jotka tarvitaan välttämättömästi kotona asumisen tukemiseksi, kuten lääkehuollon, päivittäisen hygienian hoidon, kylvetyksen ja ateriapalvelun. Sosiaaliseen kanssakäymisen tukemiseksi on järjestetty päivätoimintaa. Kotihoidossa on kuitenkin huomattu, että ikääntyneiden palveluntarve on paljon muutakin. Kotihoidolla ei ole resursseja vastata ns. mielekkään arjen tukemiseen tähtääviin palveluihin, jotka ovat juuri niitä toimintoja, joita 4H-yhdistyksen nuoret hankkeessa tuottivat, puutarhan hoito, kotieläinten hoito, leipominen, seurustelu, ulkoilu ja muu harrastus- ja viriketoiminnassa avustaminen. Kotihoidossa tilanne on tiedostettu jo kauan. On oltu huolissaan ikääntyneiden elinpiirin kaventumisesta ja sukupolvien välisen kuilun syvenemisestä. Oli mielenkiintoista olla mukana hankkeessa, joka vastasi juuri näihin tarpeisiin.

Sosionomiopintoihin kuului moniammatillisen hanketyön kurssi. Kurssilla opittiin, miten hanke toimii ja mikä oma rooli tai tehtävä sosionomilla hankkeessa voi olla. Kaavilla 4H-yhdistyksen Yhdessä hyvä-hanke toimi 2017-2019. Se valmensi 13-28 vuotiaita nuoria ikääntyneiden auttamis- ja virikepalvelujen tuottajiksi. Hanke välitti työtä nuorille ja virikkeitä sekä kotiapua ikääntyneille. Tavoitteena oli, että 5 nuorta perustaa oman 4H-yrityksen ja jatkaa toimintaa hankkeen päätyttyä. (4H s.a.) Hankkeessa suoritettujen opintojen aikana heräsi ajatus tehdä opinäytetyö hankkeen vaikutuksista mukana olevien nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin ja kokemuksiin. Opinäytetyön toimeksiantaja oli Kaavin 4H-yhdistys.

Hankkeessa mukana olevat nuoret olivat aktiivisia, mitä suurin osa suomalaisnuorista onkin. Oli ilom huomata heidän innostuneisuutensa uuden oppimiseen ja halunsa työntekemiseen, mikä tuli ilmi

puutarhakurssilla kesäkuun 2018 alussa. Nuorten kokeman työttömyyden ja syrjäytymisen välillä ei ole suoraa yhteyttä. Julkisessa keskustelussa unohdetaan helposti se, että valtaosa suomalaisista nuorista täyttää yhteiskunnan odotukset. Nuoret kouluttautuvat ja haluavat käydä töissä. (Hämäläinen ja Tuomala 2013, 6.) Tämä positiivinen näkökulma opinnäytetyön aiheessa kiinnosti.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa hankkeeseen osallistuneiden nuorten kokemuksista asiakastyössä ikääntyneiden parissa sekä siitä, miten he kokivat työllistymisen sekä yrittäjyyden. Tavoitteena oli selvittää hankkeen onnistuminen siihen osallistuneilta nuorilta, jotta kolmannen sektorin toimintaa voitaisiin edelleen kehittää ja tietoa soveltaa nuorten työllistymiseen. Opinnäytetyössä teemoja tarkasteltiin nuorten näkökulmasta.

2 NUORTEN URAPOLKU OPINNOISTA TYÖELÄMÄÄN

Nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita (Nuorisolaki 2016). Länsimaisten tilastollisten ja hallinnollisten säädösten mukaan nuoria ovat 15-29 vuotiaat. Nuoruus kehitysvaiheena alkaa noin 13-vuotiaana ja loppuu 20-23-vuotiaana. (Kehily 2007, 13.)

2.1 Nuoret työelämässä

Eliisa Kylkilahden artikkeli tarkastelee Nuoruuden sukupolvet (2014, 203) artikkelikoelmassa työnteon merkitystä sirryttäessä lapsuudesta aikuisuuteen. Työnteon aloittaminen määrittää nuoren itsenäistymistä (Ladelma ja Gordon 2003, 377). Palkkatyö mahdollistaa nuorelle itsenäistymisen, vaikka sitä edistää pohjoismaisessa hyvinvointimallissa myös erilaiset sosiaaliturvaetuudet. Riippuvuus vanhemmista vähenee omien tulojen myötä. (Lehtinen 2011, 75.) Lehtinen (2011, 75) korostaa palkkatyön tuomaa itsenäisyyttä. Vehkalahti ja Suurpää (2014, 221) tuovat esille, että työllä tai sen puutteella on tärkeä merkitys nuoren identiteetin rakentumisessa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa nuorten on perinteisesti odotettu osallistuvan työmarkkinoille. Nämä odotukset nuoret tunnistavat hyvin vaikka moni jää ilman työtä. (Vehkalahti ja Suurpää toim. 2014, 204.) Eliisa Kylkilahti on tutkinut nuorten kirjoittamia tekstejä Oi Nuoruus-kirjoituskilpailun sadosta. Vuonna 2010 kirjoittajat olivat 12-25 vuotiaita, lähes saman ikäisiä kuin 4H-hankkeeseen osallistuvat nuoret. Teksteistä käy ilmi, että työpaikan saaminen on kulttuurisesti hyväksyttävä ehto. Se kuvastaa etenemistä ja saavutusta matkalla aikuisuuteen ja itsenäisyyteen. Etenkin ensimmäinen työpaikka on merkityksellinen. Siltä ei vaadita paljoa ja siitä ollaan ylpeitä. On tärkeää olla työntekijä, pukeutua työvaatteisiin ja liikkua henkilökunnan tiloissa. Se on viesti ulkopuolelle, että nuori on vastuullinen, kunnollinen ja yhteiskuntakelpoinen. (Vehkalahti ja Suurpää 2014, 205, 207, 208.)

Työllä tai sen puutteella on myös identiteettiä rakentava vaikutus. Kylkilahti erottaa nuorten kirjoituksista kolme erilaista identiteettiä: toteuttaja, epäonnistuja ja irrottaja. Ne asemoivat nuoren suhteessa työhön, mutta myös suhteessa ystäviin, muihin nuoriin ja aikuisiin. Toteuttaja näyttää odotuksia tavoittelevana ja toteuttavana. Epäonnistuja kuvaa ihanteiden tavoittelun epäonnistumista ja siinä koettua häpeää ja ahdistusta. Irrottautuja asettaa itselleen vaihtoehtoisia tavoitteita tunnistaen kuitenkin itseensä kohdistuvat odotukset. Yhteiskunnan normit ovat nuorten mielestä muuttumattomia. Niitä ei voi muokata. On jättäytyttävä niiden ulkopuolelle. Myös irrottautuja vahvistaa näin normeja. (Vehkalahti ja Suurpää 2014, 221.)

Vuonna 2016 julkaistun Nuorisobarometrin mukaan nuoret suhtautuvat työhön arvostavasti, mutta suhteellisuudentajuisesti. Enemmän kuin neljä viidestä olisi mieluummin töissä kuin tukien varassa. Myös asuinpaikkakunnan vaihtaminen työn vuoksi olisi mahdollista. Suhdannevaihtelut vaikuttavat

erityisen herkästi nuorten työllisyyteen. Laskusuhdanteessa nuoret etsivät herkästi vaihtoehtoisia toimintoja kuten opiskelu ja asevelvollisuuden suorittaminen. Sosiaaliturvan varassa elämistä pitää liian helppona kaksi kolmesta vastaajasta. (Myllyniemi toim. 2016.)

Työnantajan on huolehdittava nuoren työntekijän työturvallisuudesta ja oikeuksien toteutumisesta. Työturvallisuuslain 8§:ssä säädetään työnantajan yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta. ”Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat.” 10§:ssä veloitetaan työnantajaa selvittämään ja arvioimaan työn vaaroja. ”Tällöin on otettava huomioon tapaturma ja muu terveyden menettämisen vaara kiinnittäen huomiota erityisesti kyseisessä työssä tai työpaikassa esiintyviin 5 luvussa tarkoitettuihin vaaroihin ja haittoihin, esiintyneet tapaturmat, ammattitaudit ja sairaudet sekä vaaratilanteet, työntekijän ikä, sukupuoli, ammattitaito ja muut hänen henkilökohtaiset edellytyksensä, työn kuormittavuustekijät, mahdollinen lisääntymisterveydelle aiheutuva vaara.” 5 luku sisältää työtä ja työolosuhteita koskevia tarkempia säännöksiä. 14§:ssä säädetään työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Työntekijä on perehdytettävä riittävästi työhön ja työolosuhteisiin, työvälineiden oikeaan ja turvalliseen käyttöön ja työtapoihin. Opetusta ja ohjausta on annettava työn haittojen ja vaarojen estämiseksi ja välttämiseksi sekä säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö ja poikkeustilanteiden varalle. (Työturvallisuuslaki 738/2002.)

Laki nuorista työntekijöistä, Sosiaali- ja terveysministeriön asetus nuorille työntekijöille sopivien kevyiden töiden esimerkkiluettelosta ja Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä tarkentavat nuorten työntekemistä. Lain mukaan nuorena työntekijänä pidetään alle 18-vuotiasta työ- tai virkasuhteessa olevaa henkilöä. Työ ei saa olla vahingollista nuoren terveydelle tai kehitykselle eikä se saa haitata koulun käyntiä. (Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu s.a.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan nuoria työelämässä Kaavin 4H-yhdistyksen hankkeeseen osallistuneiden nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyö tuo esille paikallisten kaavilaisten nuorten ensimmäiset kokemukset työelämästä ja vanhustyöstä.

2.2 Nuorten ohjaus jatko-opintoihin ja työelämään

Yhteiskunnan ja työelämän ulkopuolelle jäämisen kannalta keskeisiä siirtymäkohtia nuoren elämässä ovat peruskoulun päättymisen ja toisen asteen opintojen alkamisen välille jäävä aika sekä keskiasteen opintojen keskeyttäminen. Peruskoulun jälkeen saatava riittävä apu ja ohjaus olisi erittäin tärkeää nuorten tulevaisuuden kannalta, jotta opinnot voisivat jatkua sujuvasti. Suoraan peruskoulusta toiselle asteelle jatkaa yli 90% ikäluokasta, mutta noin 5000 nuorta pitää väli vuoden. Yhden väli vuoden jälkeen 60% ei palaa enää opiskelemaan, kahden väli vuoden jälkeen 80%:n koulutus jää perusasteeseen. (Myrskylä 2018, 57.)

Myrskylän (2018, 62) mukaan suomalaisnuoret lähtevät kotoa nuorimpina euroopassa, noin 20-vuotiaina. Työlliset, työttömät, opiskelijat ja eläkeläiset muodostavat nuorista 93%. Ryhmään muut

eli syrjään jäävät 7% nuorista eli ne, jotka eivät aloita opiskelua tai keskeyttävät ne eivätkä myöskään löydä työpaikkaa. Syrjässäolo ei välttämättä jatku ikuisesti. Neljän vuoden seurannassa muutyöryhmässä puolet nuorista olivat edelleen samassa tilanteessa kuin seurannan alussa. Tätä osuutta voitaisiin pienentää lisäämällä peruskoulun päättäneille opinto- ja ammatinvalinnan ohjausta tai jopa koota kaikki peruskouluun opiskelunsa lopettaneet tai keskiasteen opinnot keskeyttäneet tehostettujen toimenpiteiden piiriin, esimerkiksi etsivän nuorisotyön piiriin. (Myrskylä 2018, 66.)

Ulkopuolisuus lisää yhteiskunnan menoja, mutta eniten kärsivät ulkopuoliset itse eläessään läheistensä tai pienten tukien varassa, mikä vaikuttaa myöhempään toimeentuloon. Työhistorian puuttessa ulkopuolinen jää ilman ansioihin sidottuja tukia ja työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkettä. 41% väestöstämme on töissä ja elättää itsensä sekä loput 59% väestöstä. Pienenevä työllisten joukko tuottaa suomalaisten hyvinvoinnin. Tuki on kohdennettava niihin siirtymävaiheisiin, joissa nuori joutuu koulutuksen ulkopuolelle. (Myrskylä 2018, 72,73.)

Nuorisotakuun tarkoitus on ehkäistä nuorten työttömyyttä ja syrjäytymistä. Alle 25-vuotiaille ja alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille on tarjottava koulutus-, harjoittelu-, työpaja- tai työpaikkaa kolmen kuukauden sisällä työttömäksi ilmoittautumisesta. Ohjaamotoiminta tarjoaa tukea opinto-ohjaukseen, työn hakuun ja työelämätaitojen opettelemiseen. Siinä ovat mukana TE-palvelujen henkilöstö, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, nuorisotyöntekijät ja opinto-ohjaajat. Kolmannen sektorin osaaminen hyödynnetään myös. (Nuorisotakuu s.a.)

Elokuussa 2018 nuorten 15-24 vuotiaiden työttömyysaste oli 13,6 % ja työllisyysaste oli 45%. 15-24 vuotiaiden nuorten työtömien osuus saman ikäisistä oli 7,1%. Ammattikoulutuksen opiskelijoista noin puolet ja lukiolaisista 25% oli työsuhteessa. Vastavalmistuneiden työllistymisaste alle 30-vuotiailla 2. asteen ja korkeakoulututkinnon suorittaneilla oli 68,2% vuoden kuluttua valmistumisesta. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin. (Allianssi s.a.)

Katariina Sipilän (2012) Pro Gradu-tutkielman mukaan korkea-asteen tutkinnon omaavien äitien lapset olivat kaikkein kiinnostuneimpia lukio-opinnoista peruskoulun jälkeen. Ammattikoulutus kiinnosti eniten perusasteen suorittaneiden äitien lapsia. Tulos oli sama tarkasteltaessa isien kolutusta ja lasten jatko-opintosuunnitelmia. Vanhemman koulutusaste ja ammattiasema vaikuttavat nuoren peruskoulun jälkeiseen valintaan. Äidin ammattiasemalla on tilastollisesti erittäin suuri vaikutus nuoren peruskoulun jälkeiseen ammatinvalintaan. Sama koskee myös isän ammattiasemaa. Matalan ammattiaseman omaavien vanhempien lapset eivät useinkaan tienneet, mitä tekisivät peruskoulun jälkeen tai olivat suuntaamassa muualle, kuin lukioon tai ammattikouluun. (Sipilä 2012, 37-40.)

Sosiaalialan ohjaustyössä olevien työntekijöiden mukaan nuoret asiakasryhmänä suuntaavat ajatukset enemmän tulevaisuuteen kuin vanhemmat asiakkaat. He pyrkivät pois asiakkuudesta. Huomioita on kiinnitettävä erityisesti kohtaamisessa annettavaan käsitykseen siitä, että nuori on tervetullut ja ilmapiiri on turvallinen. Nuoret tarttuvat pieniin sanoihin, jotka voivat saada negatiivisen, lannistavan merkityksen. Nuorilla on paremmat atk-aidot, mutta vähemmän tietoa yhteiskunnan palveluista ja

sosiaaliturvasta. On lähdettävä liikkeelle alusta ja pienelläkin ohjauksella heitä voidaan auttaa eteenpäin. (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 50.)

Nella Suikka ja Linda Suviranta (2014, 18) toteavat opinnäytetyössään, että heidän tutkimukseensa osallistuneet olivat hakeutuneet vanhustyöhön aikaisempien positiivisten kokemusten ja ennakkokäsitysten vuoksi. Tutkittavat olivat saaneet positiivisia kokemuksia työharjoittelusta, perheestään ja omien isovanhempien kanssa vietetystä ajasta. Lähihoitajakoulutukseen yhteishaussa hakeneiden määrä on laskenut siten, että vuonna 2014 hakijoita oli lähes 14000, neljä vuotta myöhemmin alle 10000. Jatkuvan haun kautta koulutukseen hakeutuneet eivät näy luvuissa. Sitä kautta koulutukseen hakeutuvat pääasiallisesti aikuiset ammatinvaihtajat. Yhteishaun hakijamäärän lasku osoittaa, että lähihoitajakoulutus ei houkuttele nuoria. 16-vuotias ei ehkä koe alaa omakseen, mutta voi kiinnostua siitä myöhemmin. (Lyhty 2019, 13.)

2.3 Nuorten yrittäjyyskasvatus

Annukka Tapani (2008) kirjoittaa artikkelissaan tutkimuksesta, joka tehtiin YTY-”Yhdessä tehdään yrityksiä” kaksivuotisesta 4H-yrityskasvatushankkeesta. Siinä pyrittiin lisäämään 14-28 vuotiaiden nuorten kiinnostusta yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintatapaan. Keinoja olivat kollektiiviset toimenpiteet kuten rahoituksen ja yhteisen materiaalin lisääminen ja verkostoitumisen tukeminen. Kysely suunnattiin hankkeessa mukana olleille nuorille. (Tapani 2008, 52, 53.)

Yrittäjydessä nuoria kiinnostaa raha ja se, että yrittäjyys yleensä on kiinnostavaa. Yrittäjyys on luovaa ja siinä saavuttaa jotakin omaa, voi olla oman itsensä herra. Asikastyö, verkostot ja työntekeminen itse herättävät kiinnostusta yrittäjyyteen. Sitä vastoin nuoria eivät kiinnosta yrittäjyyden paperityöt ja maksut, epävarmuus ja riskit pelottavat. Yrittäjyys ei kiinnosta yleensä. Myös johtajuuteen ja vastuuseen liittyvät seikat sekä työmäärä estävät nuorten kiinnostusta yrittäjyyteen. (Tapani 2008, 54.)

Nuoria 14-28 vuotiaita on helppo saada innostumaan yrittäjyydestä. Heillä ei kuitenkaan ole juuriakaan yritystoiminnan aloittamiseen vaadittavaa substanssiosaamista. Toisaalta yrittäjyyskasvatukseen osallistuminen voi tuottaa oppimiskokemuksia. (Pihkala 2008, 109.) Oman tuotteen suunnittelu, ajan käytön hallinta ja vapaus ovat yrittäjydessä nuorista niin vetovoimaisia tekijöitä, että niihin panostamalla nuoria voitaisiin saada innostumaan yrittäjämäisestä elämäntavasta ja yrittäjyydestä, mikä tulisi huomioida yrittäjyyskasvatuksessa. (Tapani 2008, 59.) Nuorille olisi annettava mahdollisuus ottaa vastuu omasta oppimisestaan sen sijaan, että ohjaaja miettii valmiiksi, mitä tietoa oppija tarvitsee. Yrityskasvatuksen ihmiskäsitys näkee, että ihminen kykenee kantamaan vastuuta itsestään, toimiensa seurauksista ja elannostaan. Tällainen ajattelutavan muutos edistäisi yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyyden taidot olisi ymmärrettävä laaja-alaisesti muutenkin kuin yrityksen perustamisen osaamisen kannalta. Painotus on liikaa konkurssiuhassa ja liiketoimintasuunnitelmassa. (Tapani 2008, 60.)

Eija Lappalainen (2015, 25,26) on opinnäytetyössään selvittänyt Metropolian liiketalouden opiskelijoiden kiinnostusta, arvostusta ja asenteita yrittäjyyttä kohtaan. Hänen tutkimuksensa mukaan yrittäjyyttä pidettiin riskialttiina ja palkkatyötä turvallisempänä tapana työllistyä. Vastaajista noin 6% koki mielikuvissaan yrittäjyyden vaikeaksi. Kaavin hankkeen nuoret olivat todella nuoria henkilöitä. Heitä motivoi eniten palkka ja työkokemus hankkeessa mukana olemiseen. Samassa tutkimuksessa ilmeni, että yrittäjyshalukkuus oli sama yrittäjäperhetaustan ja ei yrittäjäperhetaustan omaavilla vastaajilla, 70% voisi ajatella toimivansa yrittäjänä. (Lappalainen 2015, 34.)

Kari Paakkunainen selvittää tutkimusraportissaan (s.a.), miksi suomalaisessa yritysmyönteisessä ilmapiirissä kuitenkin syntyy vain vähän nuorten yriytyksiä. Yrittäjyyskasvatuksessa tulisi huomioida uudenlainen kyky ajatella elämää epävarmuuksien kautta ja huomioida realistinen kuva yrittäjyyden arjesta ja mahdollisuudesta. Räätelöidyt ja hyvin resursoidut oppimisympäristöt tukevat erilaisten yksilöiden kasvumahdollisuuksia ja yrittäjäpolkuja. Nuoret voisivat löytää helpommin yksin- ja PK-yrittäjyyden, jos he oppisivat koulussa riskinoppimisen taitoja koulutuksessa ja kulutuksessa sekä vaihtoehtoisen elämäntavan tavoittelussa. Lama-ajan yrittäjyysyhsyha ja äärimmäiset riskit varjostavat edelleen nuoria eivätkä he uskalla nähdä yrittäjyyttä tuottavana ja kiehtovana tai turvattuna elämäntapana. Kokeneet yrittäjät voisivat opastaa ja tukea nuoria. Yrittäjyyskasvatuksella, yritysvierailuilla ja työelämään tutustumisjaksoilla on ollut myönteinen vaikutus nuoren yrittäjyyskuvan rakentumiselle. Yrittäjyyskasvatuksessa voivat olla mukana pankinjohtajat, konkurssiyrittäjät ja muut kumppanit, jotta nuorille voisi muodostua realistinen ja konkreettinen kuva yrittäjyydestä. Nuoret haluavat veronalennuksia ja sivukuluhuojennuksia sekä starttirahaa erityisesti tueksi yrittäjyyden alkuvaiheessa. Nuoret tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta, mentoria käytännön asioiden opetukseen. (Paakkunainen s.a. 177-182.)

2.4 Kolmannen sektorin rooli palveluntuottajana

Yhteiskunnan ajatellaan jakautuvan eri sektoreihin. Ensimmäinen sektori käsittää markkinat ja yrityselämän, toinen sektori on valtio sekä julkinen sektori. Kolmas sektori tarkoittaa kansalaisjärjestöjä ja vapaaehtoista kansalaistoimintaa ja neljäs sektori on perhe, kotitaloudet ja intiimit suhteet. Kolmannen sektorin toiminta perustuu usein vapaaehtoisuuteen ja ei-voittoa tavoittelevaan kansalaistoimintaan. Näitä organisaatioita ovat mm. urheiluseurat, avustusjärjestöt ja virkistysyhdistykset. (Konttinen s.a.)

Kolmannen sektorin käsite syntyi Yhdysvalloissa 1960-luvulla. Vapaaehtoisuuden merkitys työllisyyden hoidossa ja sosiaalisten palvelujen tuottajana huomattiin 80-luvulla Euroopassa. Ajateltiin, että valtiontalouden ajatuessa rahoituskriisiin kolmas sektori voisi tuottaa palveluja korvaamaan osittain julkisia palveluja. 1990-luvun laman aikana käsitys vahvistui. Järjestötoiminnan ja yritystoiminnan yhdistelmäksi on kehitetty kokeiluja mm. palvelujen tuotannossa ja työllisyyden hoidossa. On syntynyt käsite "uusi kolmas sektori". (Konttinen s.a.)

Uusi kolmas sektori toteuttaa ajatusta yhteisötaloudesta. Se ei tuota voittoa yksityiselle omistajalle vaan voitto käytetään toiminnan uudistamiseen. Siitä on hyötyä juuri paikallisten yhdistysten työllis-

tämiseen ja palvelujen tuottamiseen. Uusia arvoja ovat julkisen sektorin määrittelemään palveluntarpeeseen vastaaminen, kilpailukyky ja organisaation tehokkuus. (Pyykkönen s.a.)

Keskeiset piirteet	Perinteinen kolmas sektori	Uusi kolmas sektori
Toiminnan tarkoitus	tiety ryhmän etujen ajaminen ja toiminnan järjestäminen ko. ryhmälle	palvelujen ja/tai tavaroiden tuottaminen ja myyminen, työllistäminen
Suhde julkiseen sektoriin	tapauskohtainen	osa julkista palvelurakennetta
Taloudellisen toiminnan peruseriaate	ei-liikevoittoa tuottava, tuotot organisaation toimintaan	liikevoiton tavoittelu
Juridinen muoto	rekisteröity yhdistys	rekisteröity yhdistys, säätiö ja sosiaalinen yritys
Työntekijöiden enemmistö	vapaaehtoisia	palkattuja asiantuntijoita

Taulukko 1: Perinteinen ja uusi kolmas sektori (Pyykkönen s.a.)

Ritva Pihlaja (2010) tarkastelee tutkimusraportissaan kolmannen sektorin roolia kuntien kumppanina ja palveluntuottajana. Hänen mukaansa palvelujen tuottamiseen olisi löydettävä uudenlaisia ratkaisuja julkisten palvelujen rinnalle. Yhteiskuntarakente muuttuu. Kuntakoko kasvaa ja palvelut ovat etäämpänä asiakkaista. Kuntien väkimäärä vähenee ja ikärakenne muuttuu, jolloin palvelun tarve muuttuu. Yksityisiä palveluntuottajia on vaikeaa saada pieniin kuntiin, joissa tulotaso on yleisesti alhaisempi ja välimatkat pitemmät kuin asutuskeskuksissa. Julkisia palveluja ei ole riittävästi. (Pihlaja 2010, 14.) Julkisen ja kolmannen sektorin välille joudutaan tulevaisuudessa tekemään rajanvetoa siitä, mitä rahoitetaan verovaroin ja mitä palveluja muilla tavoin sekä mitkä tehtävät jäävät omaisten ja ystävien vapaaehtoisuuden varaan. Järjestöt tarvitsevat palkattua työvoimaa tuottamaan palveluja, jotka vaativat sitoutumista ja pitkäjännitteisyyttä. (Pihlaja 2010, 91.)

Kolmannen sektorin toiminta nähdään aidosti paikallisten ihmisten omana toimintana ja se vastaa todellisesti ihmisten omiin tarpeisiin ja on joustavaa. Ikääntyneelle siivousta tärkeämpää saattaa olla keskustelu ja kuulluksi tuleminen. Tärkeitä arvoja ovat yhdessä tekeminen, sosiaalinen kanssakäyminen, hauskan pito ja viihtyvyyden lisääminen. (Pihlaja 2010, 69.) Ikääntyneet tarvitsevat kuuntelijaa, apua, tukea ja palveluja, mutta kotihoidon työntekijöillä ei ole enää aikaa istua kuuntelemaan kasvavan työmäärän vuoksi. Nämä muutokset aiheuttavat ikääntyneille hätää, epävarmuutta, pelkoa ja yksinäisyyttä. (Pihlaja 2010, 75.) Kunnat odottavat kolmannelta sektorilta sosiaalisten verkostojen ja ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja toiminnallisen yhteisöllisyyden vahvistamista (Pihlaja 2010, 80).

2.5 4H-järjestö nuorten työllistymisen tukijana ja vapaaehtoistyö

4H-järjestö tekee lapsi- ja nuorisotyötä. 4H-järjestöjä yhdistävät kansainväliset arvot: harkinta, harjaannus, hyvyys ja hyvinvointi. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti 4H tukee lapsen ja nuoren kasvua aktiiviseksi, suvaitsevaksi, vastuulliseksi ja yrittelijäksi ja auttaa heitä löytämään itselleen mielekäs-tä tekemistä ja monipuolisia harrastuksia. 4H-kerhoon voi tulla mukaan jo kuusi vuotiaana ja teke-mistä riittää aina 28-vuotiaaksi asti. Yli 13-vuotiaiden harrastusten tulee tukea heidän sosiaalisten taitojensa kehittymistä. Nuoret voivat toimia kerhonohjaajina. 4H järjestää nuorille erilaista koulu-tusta työelämän pelisäännöistä ja kiinnostuksen mukaan monista erilaisista työtehtävistä. 4H tukee nuoria kokeilemaan yrittäjyyttä henkilökohtaisen yritysohjaajan opastuksella. Nuorilla on mahdolli-suus osallistua kansainväliseen vaihtoon kursseille ja leireille. (4H s.a.)

4H-yhdistys auttaa nuoria oman yrityksen perustamisessa ohjatusti ja turvallisesti. Puhutaan 4H-yrittäjyydestä. Se on harrastustoimintaa ja selvittää nuorelle, sopiiko yrittäjyys hänelle. Yhdistys tu-kee nuorta yrittämisen kaikissa vaiheissa ja tukena on henkilökohtainen yritysohjaaja. 4H järjestää yrityskursseja, joilla yrityksen voi perustaa ja josta saa perustiedot yrittäjyydestä. (4H s.a.)

Hankkeessa nuoret tuottivat virkistyksen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen vanhuspalvelui-ta. Tarkoituksena oli herättää nuorten kiinnostusta vanhuspalveluihin ja kouluttautumiseen sosiaali-ja terveysalalle. Vanhustyön osaamisalan suorittanut lähihoitaja osaa toimia kokonaisvaltaisesti van-husten ja muistisairaiden toimintakykyä tukevassa vanhustyössä tukien häntä osallisuudessa ja pää-töksenteossa läheisten ja verkostojen kanssa. Lähihoitaja edistää vanhuksen mielekästä elämää. (Opetushallitus 2018.)

Ehkäisevä vanhustyö muodostuu vanhuksen yksilöllisestä kokemuksesta hyvinvoinnin edistämiseen, voimavarojen vahvistamiseen ja valtaistumisen edistämiseen. Hyvät palvelut vahvistavat näitä ko-kemuksia. Arki on sujuvaa, vanhus voi jatkaa itselleen ominaista elämäntyyliä ja hän voi vaikuttaa yhteisöön, jossa elää. Syvällisemmin ja laajemmin ajateltuna ehkäisevään vanhustyöhön kuuluu asuinyhteisön hyvä ilmapiiri ja mahdollisuudet harrastaa. Ikääntyneiden ongelmat liittyvät usein ter-veyteen, turvallisuuteen ja palveluihin. Näihin on mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointia ja kotona asumista tukemalla sekä kehittämällä palvelujärjestelmää. (Koivula 2013, 44.)

Anni Hacklin (2017, 41) on tutkinut opinnäytetyössään vapaaehtoistyön merkitystä yksinasuvien ikääntyneiden arjessa. Hänen mukaansa toimintakyky vaikuttaa siihen, miten yksin asuvien ikäänty-neiden arjen mielekäs tekeminen, sosiaaliset kontaktit ja suhteet vaihtelevat. Harvoin näihin tarpei-siin kuitenkaan vastataan riittävästi. Toimintakyvyn ollessa hyvä ikääntyneet pyrkivät toimintoihin kodin ulkopuolelle. Kotiin jäävät tuntevat yksinäisyyttä ja turvattomuutta.

Vapaaehtoistyöntekijän turvin ikääntyneellä on mahdollista ulkoilla ja liikkua, harrastaa, luoda ja yl-läpitää sosiaalisia kontakteja. Vapaaehtoisen käynti virkistää ja jäsentää ikääntyneen arkea ja luo turvallisuutta ja hyvää oloa. Vapaaehtoistyö mahdollistaa ikääntyneille sellaisia arjen toimintoja, joi-

hin heillä ei muuten olisi mahdollisuutta kuten ulkoilu. Se vaikuttaa mielialaan ja ehkäisee toimintakyvyn alenemistä. (Hacklin 2017, 42.)

Inka Haapala (2012, 45, 46) tarkastelee opinnäytetyössään ammattilaisten näkemyksiä vapaaehtoistyön merkityksestä vanhustyössä. Hänen tutkimuksensa mukaan vapaaehtoisten tarve kasvoi ja vapaaehtoisten vaihtuvuus avustajan töissä oli suurta. Työnkuva eri organisaatioissa oli samanlainen. Saattajapalvelu esim. lääkäriin tai apteekkiin oli tavallisin työtehtävä. Tälle on erityistä tarvetta, koska tähän tarpeeseen työntekijöillä on vaikeuksia vastata. Muita tehtäviä olivat seurustelu ikääntyneen kanssa, ulkoiluapu ja arkiaskareissa auttaminen. Ammattilaisten mielestä hoitotyöt eivät kuuluneet vapaaehtoisten töihin. Sen sijaan yllättävään avuntarpeeseen vastaaminen kuten sairastuminen, nähtiin vapaaehtoisen työnkuvaan kuuluvana. Silloin ikääntyneen luona saattoi käydä henkilö useammin kuin ammattilaisen oli mahdollisuus käydä. Asiakkaiden kannalta ammattilaiset näkivät vapaaehtoistyön tärkeäksi, koska palvelu oli näin kokonaisvaltaisempaa. Ikääntyneet eivät kykene maksamaan esim. ulkoilusta, joten vapaaehtoistyö turvaa kaikille mahdollisuuden tasapuolisesti.

Vapaaehtoistyö täydensi ja tuki ammattilaisten tekemää työtä ja rikastutti ammattilaisten mukaan asiakkaiden elämää. Ammattilaisten ja vapaaehtoisten työnkuvat olivat niin selkeät, ettei ristiriitoja syntynyt. Vapaaehtoisten vaihtuvuus kuitenkin oli suurta ja tämä vaikutti luottamukseen ja kommunikaatioon. Vapaaehtoiset olivat kyllä motivoituneita ja sitoutuneita työhönsä, mutta eivät sidottuja siihen kuten ammattilaiset ovat. Tilanteet, joissa vapaaehtoinen peruu sovitun tapaamisen tai ei saavu paikalle, kuormittaa ammattilaisia. (Haapala 2012, 52-54.)

Tutkimuksen mukaan vapaaehtoisten apu on kiistatonta, koska organisaatioissa on kiire ja vähäiset resurssit. Aika menee perustyöhön, eikä aikaa ehditä viettämään asiakkaan kanssa. Erityisesti vapaaehtoistyön koettiin olevan tarpeellista virikepuolella ja sen koettiin mahdollistavan asiakkaalle kokonaisvaltaisemman palvelun kuin pelkällä ammattiavulla. (Haapala 2012, 55, 56, 57.) Kaavin Yhdessä hyvää-hankkeen nuorten tuottamat virkistyspalvelut voidaan rinnastaa vapaaehtoistyöhön, koska ne olivat maksuttomia hankkeen aikana ja vastasivat juuri niihin tarpeisiin, joihin Kaavin kotihoidon ammattilaisilla ei ole resursseja.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyö oli hyvä lopetus hankkeelle ja antoi sille lisäarvoa. Opinnäytetyön tutkimuksella kerättiin tietoa nuorilta siitä, millaisia kokemuksia he saivat vanhusten kohtaamisesta, vanhustyöstä ja työelämästä yleensä hankkeen aikana. 4H-yrittäjyyteen innostaminen oli hankkeen yksi keskeisistä tehtävistä. Tutkimuksella kerättiin myös tietoa siitä, miten nuoret kokivat yrittäjyyden ja mitä esteitä tai edistäviä tekijöitä yrittäjäksi ryhtymisessä oli kaavilaisten nuorten mielestä. Nuorten urapolku kiinnosti. Tutkimuksella kerättiin tietoa siitä, saivatko nuoret hankkeen aikana saamastaan vanhustyön kokemuksesta motivaation jatkaa opintojaan tulevaisuudessa sosiaali- ja terveysalalle.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa hankkeeseen osallistuneiden nuorten kokemuksista asiakastyössä vanhusten parissa sekä siitä, miten he kokivat työllistymisen sekä yrittäjyyden. Tarkoituksena oli saada nuorten ääni kuuluviin. Tutkimuskysymykset suunnattiin nuorille hankkeeseen osallistuneille. Ne tarkentuivat haastattelulomakkeella teemojen mukaisiksi valinta- ja avoimiksi kysymyksiksi. Tutkimuskysymyksiä olivat:

Millaisia ajatuksia nuorilla on 4H-yrittäjyydestä?

Miten hankkeessa työskentely tuki nuoren ammatinvalintasuunnitelmia?

Miten nuori koki vanhustyössä ja työelämässä yleensä toimimisen?

3.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyön tutkimuksessa tuotettiin uutta, ennen julkaisematonta tietoa kaavilaisten nuorten kokemuksista yrittäjyydestä, työelämästä ja vanhustyöstä. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää ja siinä tutkitaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan arvot muovaavat ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Objektiviisuutta ei ole mahdollista saavuttaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimys löytää tosiasioita pikemminkin kuin todentaa olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 161.) Kvalitatiivisen analyysin lähtökohtana on tutkimusyksiköiden välisten erojen etsiminen eri muuttujien suhteen (Alasuutari 2011, 37).

Kirjoittamisella on kvalitatiivisessa tutkimuksessa merkittävä asema. Tutkija analysoi havaintoaineistoa käsitteellisesti ylemmiksi merkityksiksi, hakee selitysmalleja ja kehittää teoreettisia näkemyksiä. Kirjoittamisella haetaan tutkimukselle vakuuttavuutta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusote on induktiivinen päätyen yksittäisistä havainnoista yleisiin merkityksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 267.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta. Tutkija kartoittaa kentän, jossa toimii ja voi valita siinä olevan luonnollisen ryhmän ja haastatella kaikki ryhmän jäsenet. Aineiston koko määräytyy siis satunnaisesti ryhmän koosta riippuen. (Hirsjärvi ym. 2009, 181, 182.) Opinnäytetyön tutkittavien kohdejoukko käsitti hankkeeseen osallistuneet 33 kaavilaista nuorta. Tarkoituksena oli saada kaikki hankkeeseen osallistuneet nuoret vastaamaan tutkimuskyselyyn. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat 13-20 vuotiaita miehiä ja naisia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusyksiköiden suuri joukko ei ole tarpeen tai mahdollinen (Alasuutari 2011, 39). Kvalitatiivisessa

tutkimuksessa keskitytään pieneen määrään tapauksia ja tarkoitus on analysoida ne mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri on siis laatu, käsitteellistämisen kattavuus, ei määrä. (Eskola ja Suoranta 2005, 18.) Tämän tutkimuksen tutkittavien joukko oli pieni. Vastaukset olivat avoimia ja kertoivat tutkittavien omista kokemuksista, mitä ei voida mitata määrällisesti. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä sopi siksi juuri tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi.

Havaintoyksiköiden väliset erot ovat tärkeitä. Ne viittaavat siihen, mistä jokin asia johtuu ja mikä tekee siitä ymmärrettävää. Laadullisessa analyysissä on tärkeää pelkistää raakahavainnot mahdollisimman suppeaksi havaintojen joukoksi, koska muuten tutkittavasta ilmiöstä ei saa mitään otetta. Ilmiö ei tule esille erojen takaa. Kvalitatiivisen tutkimuksen toinen vaihe on arvoituksen ratkaiseminen. Laadullisessa analyysissä löydetyille tilastollisille yhteyksille eri muuttujien välillä annetaan tulkinta viittaamalla aiempiin tutkimustuloksiin. (Alasuutari 2011, 43, 44.)

3.2 Puolistrukturoitu sähköinen kyselylomake

Laadullinen aineisto on pelkistetyimmillään tekstiä. Kvalitatiiviselle tutkimukselle keskeistä on osallisuus, osallistuminen tutkittavan elämään. Kvalitatiivinen tutkimus on nykyisin monimuotoinen tutkimustapojen kirjo. (Eskola ja Suoranta 2005, 15, 16.)

Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu etenee tiettyjen, etukäteen valittujen teemojen ja tarkentavien kysymysten varassa. Lomakehaastattelua on mahdollista käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa, jolloin kyselyyn vastanneet voidaan vastausten perusteella tyypitellä esimerkiksi hyvin kiinnostuneisiin, jonkin verran kiinnostuneisiin ja ei kiinnostuneisiin. Lomakehaastattelussa jokaiselle kysymykselle täytyy löytyä perustelu tutkimuksen viitekehyksestä, jo tiedetystä tiedosta. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 74, 75.) Kokonaistutkimuksessa tutkimuslomake lähetetään kaikille (Hirsjärvi ym. 2009, 179).

Syksyllä 2018 Yhdessä Hyvää-hankkeessa järjestettiin 4H-yrittäjyyskurssi. Siellä oli tilaisuus kysyä nuorten mielipidettä kyselyn toteutustavasta. Kysely aiottiin toteuttaa kirjallisena tai haastatteleamalla, mutta aika oli rajallinen ja nuoria oli haastavaa saada yhtä aikaa paikalle haastatteluja varten. Nuoret kokivat, että sähköinen kyselylomake olisi paras tapa motivoida heidät vastaamaan. Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui puolistrukturoitu sähköinen kyselylomake. Kysymykset muodostivat neljä eri teemaa: 4H-yrittäjyys, urapolku, vanhustyö ja Yhdessä Hyvää-hanke. Kussakin teemassa oli sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Tässä opinnäytetyössä nuorille lähetettiin infokirje (liite 1) hankkeen Whats up-ryhmässä. Saatteessa kerrottiin, kuinka kyselyyn pääsee vastaamaan. Nuorille kerrottiin, että vastaaminen on vapaaehtoista, mutta tutkija kannusti kuitenkin nuoria vastaamaan motivoimalla heitä. Tutkija kertoi, että vastaamalla nuoret voisivat vaikuttaa ja saada äänensä kuuluville, mikä olisi tärkeää tutkimukselle uuden näkökulman saamiseksi.

Hankkeella oli kaavilainen atk-vastaava, joka oli laatinut hankkeelle kotisivut internettiin. Koska hankkeella oli rahaa jäljellä, sähköisestä lomakkeen laadinnasta aiheutuvat kustannukset päätettiin maksaa hankerahoista ja atk-vastaava muutti kyselyn sähköiseen muotoon. Nuoret pääsivät vas-

taamaan kyselyyn salasanalla hankkeen kotisivujen kautta aukeavasta linkistä. Vastaukset palautuivat tutkijan henkilökohtaiseen sähköpostiin.

Lomakkeen oli tarkoitus olla vastattavissa joulukuun 2018 alussa, mutta atk-vastaavan kiireiden vuoksi ajankohta myöhästyi. Lopulta lomake aukesi tammikuun alussa 2019 vastattavaksi. Tähän ajankohtaan päädyttiin, koska hanketyöntekijän mukaan nuoret olisivat aktiivisempia vastaamaan loman jälkeen arjen alettua. Vastausaikaa annettiin aluksi tammikuun loppuun, mutta sitä jatkettiin, koska näytti siltä, että vastauksia ei tulisi tarpeeksi. Viimeiset vastaukset tulivat helmikuun alussa. Kaikenkaikkiaan vastauksia kertyi 19 kappaletta. Nuoret vastasivat kyselyyn 7.1.-11.2.2019 välisellä ajalla.

3.3 Aineiston analyysimenetelmä, teorialähtöinen sisällönanalyysi

Kvalitatiivisen aineiston analyysin tarkoitus on selkeyttää aineistoa ja luoda sitä kautta uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Uudemmissa kvalitatiivisen aineistojen analyyseissä keskitytään aineiston eroihin ja moninaisuuteen, jolloin analyysi on tarkempaa ja aineistolähtoisempää. Etsitään erilaisia toetuksia ja merkityksiä. (Eskola ja Suoranta 2005, 137, 140.) Teorialähtöisessä analyysissä on taustalla teoria, johon tutkimustuloksia peilataan. Tutkimuksessa on kuvattu teoria ja määritelty kiinnostavat käsitteet. Aineiston analyysiä ohjaa aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys. Analyysirunko voi olla joustava ja sen sisälle muodostetaan aineiston pohjalta erilaisia luokituksia ja kategorioita induktiivisen sisällön analyysin periaattella. (Tuomi ja sarajärvi 2009, 97, 113.)

Tässä tutkimuksessa aineistosta lähdettiin hakemaan sekä yhteneviä vastauksia, mutta myös poikkeavuuksia yhtenevästä linjasta. Vastaukset tulostettiin ja niitä lähdettiin analysoimaan siten, että kunkin kysymyksen vastaukset kirjattiin ylös. Saman kaltaisia sanoja tai sanontoja haettiin ja ryhmiteltiin, jonka jälkeen sanaryhmille haettiin yhteistä yläkäsitettä. Näin saatiin muodostettua yhtenäisiä, nuorten mielipidettä kuvaavia vastauksia. Sisällönanalyysissä huomio kiinnitettiin myös poikkeaviin vastauksiin, joille annettiin merkityksiä pohdinnan herättäjänä. Tutkimuksessa saadut vastaukset analysoitiin teemoittain. Samalla eroteltiin vastaukset siten, että saman ikäryhmän vastaukset olivat yhdessä. Vastausryhmiä alettiin tarkastella kokonaisuutena. Vastauksista haettiin yhtäläisyyksiä ja samaan asiaan viittaavia sanoja ja ilmaisuja. Vastauksista pyrittiin muodostamaan yhtäläisiä kokonaisuuksia teemojen mukaisesti, mikä kuvaisi nuorten mielipidettä. Kokonaisuus alkoi hahmottua, mutta vastauksista nousi esille myös poikkeavia ilmauksia kertoen yksilöllisestä polusta tai mielipiteestä. Vastauksissa käytetyt ilmaisut olivat yllättävän suppeita. Useimmat vastaukset olivat yhden sana mittaisia.

3.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Ihmistieteisiin luettavien tutkimusalojen eettisiin periaatteisiin kuuluu kolme osa-aluetta: 1) tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, 2) vahingoittamisen välttäminen, 3) yksityisyys ja tietosuoja. Tässä opinnäytetyössä otettiin huomioon edellä mainitut eettiset periaatteet. Nuorten vastaaminen kyselyyn on vapaaehtoista, mutta kaikille tarjotaan mahdollisuus osallistua siihen nimet-

tömästi. Vastaaminen osoittaa suostumuksen antamisen tutkimukseen. Nuoren henkilöllisyys ei tule esille. (TENK s.a.) Tässä opinnäytetyössä nuorille annettiin viesti, että vastaaminen on tärkeää ja että juuri heidän mielipiteensä on merkityksellinen ja ainutlaatuinen. Vastaamalla voi vaikuttaa.

Nuoria kohdellaan tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti Suomen kansalaisina. Perustuslain 6 § 3 mom. mukaan alaikäisillä on oikeus vaikuttaa heitä koskeviin asioihinsa. Saman oikeuden turvaa YK:n lastenoikeuksien sopimus 12. artikla. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen henkilökohtaisista asioista lapsenhuoltolain (361/1983) 4.1 § mukaan. Käytännössä tutkijan ei aina tarvitse kysyä huoltajan lupaa lapsen tutkimukseen osallistumiseen, mutta huoltajia on hyvä informoida hankkeeseen liittyvää opinnäytystä ja tutkimuksesta. (TENK s.a.)

Nuorille kerrotaan tutkijan/opinnäytetyön tekijän yhteystiedot, aihe, miten aineisto kerätään ja miten kauan vastaamiseen suunnilleen kuluu, aineiston käyttötarkoitus ja säilytys, sekä se, että osallistuminen haastatteluun on vapaaehtoista. Nuoret voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja tutkimuksesta. (TENK s.a.) Nuorien tuottamasta aineistosta raportoidaan kunnioittavasti ja arvostavasti. Nuoret voivat vastata kysymyksiin niin syvällisesti, kuin itse katsovat tarpeelliseksi. He itse määrittelevät arkaluontoisuuden ja yksityisyyden rajat. (TENK s.a.) Opinnäytetyön tutkimuksen infokirjeessä pyydettiin nuoria kertomaan huoltajilleen kyselystä ja siihen vastaamisesta. Varsinaista lupaa huoltajilta ei kysytty, koska tutkimuksen aihe ei ollut arkaluontoinen. Vastaaminen kyselyyn tapahtui sähköisellä kyselylomakkeella, joka aukesi infokirjeessä annetulla salasanalla. Infokirjeen saivat ainoastaan hankkeeseen osallistuneet nuoret. Aineisto säilytettiin tutkijan kotona paperille tulostettuna tutkimusanalyysin aikana ja vastaukset hävitettiin silppurissa opinnäytetyön valmistuttua. Tutkijan sähköpostiin saapunut tutkimusaineisto tuhottiin opinnäytetyön valmistuttua.

Opinnäytetyössä noudatetaan vaitiovelvollisuutta aina, koska tutkija saattaa saada tietoonsa luottamuksellista tietoa nuorilta. Opinnäytetyön raportti kirjoitetaan eri näkökulmia tarkastellen ja asiallisella, ammattiteettisesti kestäväällä tavalla. Nuorten mielipiteitä ja kokemuksia kuvataan yleisellä tasolla ilman tunnistettavuutta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa tutkijan pelkäämättä auktoriteetteja. (TENK s.a.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen kyselyyn vastaajien henkilöllisyys ei missään vaiheessa tullut tutkija tietoon. Vastauksista ilmeni ainoastaan vastaajien taulukollinen ikä ja sukupuoli. Sähköisen vastaamisen vuoksi tutkija ei myöskään voinut tunnistaa vastaajaa käsialasta. Etukäteen ajatellen kyselyssä olisi saattanut tulla esille vahvaakin kritiikkiä hanketta kohtaan, mikä tutkijan olisi pitänyt kyetä raportoimaan puolueettomasti ja rakentavasti loukkaamatta 4H-yhdistyksen toiminnanohjajaa tai hanketyöntekijää. Näin ei kuitenkaan käynyt vaan vastaukset olivat sisällöltään maltillisia sisältäen kehittämisehdotuksia vastaavia hankkeita ajatellen.

Laadullisessa tutkimuksessa erotetaan toisistaan havaintojen luotettavuus ja niiden puolueettomuus. Puolueettomuuskysymys nousee esille siinä, pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja aidosti kuulemaan tutkittavien antamaa subjektiivista tietoa vai vaikuttavatko tulkintaan tutkijan omat kokemukset tai ikä, sukupuoli, uskonto, poliittinen asenne tai virka-asema. Laadullisessa tutkimuksessa puolueettomuus on periaatteessa aina kyseenalainen, koska tutkija on tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 135,136.)

Tuomen ja Sarajärven (2009, 140, 141) mukaan luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkijan sitoutuneisuus tutkimukseen, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi, tutkimuksen luotettavuuden ja eettisyyden korkea taso ja raportointi.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kaavin 4H-yhdistyksen Yhdessä Hyvää-hankkeessa oli mukana 33 nuorta, joille kaikille laitettiin tieto kyselystä hankkeen Whats up-ryhmän kautta. Vastauksia kyselyyn tuli 19. Hankkeessa nuorilla käsitettiin 13-28 vuotiaita henkilöitä. Vastaaajan ikää kysyttiin kyselyn alussa ikäryhmittäin. Ryhmiä oli neljä, 13 – 16 vuotiaat, 17 – 20 vuotiaat, 21 – 24 vuotiaat ja 25 – 28 vuotiaat. Vastauksia tuli kahdesta ryhmästä, 13-16 ja 17-20 vuotiaiden ryhmistä. Aktiivisimpia olivat olleet 13-16 vuotiaat naiset, joilta vastauksia tuli 9 kpl. 17-20 vuotiailta miehiltä vastauksia tuli 4 kpl, 13-16 vuotiailta miehiltä ja 17-20 vuotiailta naisilta kummaltakin 3 vastausta. Hyvin laajoja kuvauksia omista kokemuksista tai tuntemuksista ei ilmennyt. Muutamissa vastauksissa ilmeni vahvaa kritiikkiä ja kysymystä oli selvästi pohdittu. Koska syvällisempää pohdintaa ja halua kertoa kokemuksista ei tullut esille, oli keskityttävä yksittäisten sanojen merkitykseen.

4.1 Yhdessä Hyvää-hankkeen nuoret

Vastaaajista suurin osa eli 10 nuorta oli peruskoululaisia. Opiskelemissa oli 6 henkilöä, joista lukiossa oli 3 ja sosiaali- tai terveysalaa opiskelemissa 2 henkilöä. Yksi ei ilmoittanut opiskelemaansa alaa. Työttömänä oli yksi ja työssä yksi nuori. Yksi oli suorittamassa palvelusta, (jonka oletettiin tarkoittavan varusmiespalvelusta siviilipalveluksena). Hanke onnistui työllistämään hyvin nuoria peruskoululaisia, joiden muuten olisi ollut haastavaa saada edes kesätöitä.

Nuorten vastavalmistuneiden työllistymisaste valtakunnallisesti on varsin kohtuullinen. Pienellä paikakunnalla ja syrjäseudulla tilanne näyttäytyy toisenlaisena. Nuorilla ei ole ajokorttia ja välimatkat ovat pitkät. Tämä kävi ilmi muutamissa vastauksissa mm. kysyttäessä 4H-yrittäjyyden esteitä. Maatalouden työt, jotka ennen työllistivät nuoria omilla kotitiloilla, ovat lähes loppuneet ja palvelualueille on tarjolla varttuneempaa työvoimaa. Nuorten on vaikea saada työkokemusta. Hanke pystyi vastaamaan tähän tarpeeseen melko hyvin. Hankkeessa mukana olleet nuoret olivat pääasiassa kirkonkylältä. Syrjäkylien nuorilla oli haasteena liikkuminen. Joitakin nuoria kuljettivat vanhemmat. Asiakkaita olisi ollut syrjäkylillä, mutta sinne oli vaikeaa saada työntekijää juurikin liikkumisen esteiden vuoksi.

Tutkimuksessa kysyttiin nuorilta heidän läheistensä suhdetta yrittäjyyteen ja vanhustyöhön. Kymmenen nuoren vastaajan läheinen toimi yrittäjänä. Samaten kymmenen nuoren läheinen toimi vanhustyössä. Ne nuoret, joiden läheisellä oli yrittäjyystausta, suhtautuivat yrittäjyyteen sangen positii-visesti. Eroja miesten ja naisten välillä ei ollut havaittavissa. Kahdeksan vastaajista, joiden läheinen toimi vanhustyössä, mainitsi vanhustyön ja asiakkaat tärkeimmiksi tekijöiksi, joiden vuoksi vastaaja oli ollut mukana hankkeessa. Työkokemus mainittiin usein kolmen tärkeimmän seikan joukossa.

Erään vastaajan kannustajana hankkeeseen mukaan lähtemisessä olivat kuitenkin olleet vanhemmat, joilla ei ollut yrittäjyys- eikä vanhustyön taustaa. Tässä tapauksessa palkka oli ollut tärkein motivoiva tekijä nuorelle itselleen. Palkka, työkokemus ja kaverit olivat ylipäätään tärkeimpiä tekijöitä hankkeeseen mukaan lähtemisessä niille, jotka eivät vielä vastauksesta päätellen olleet ajatelleet

opintopolkua tai ammattia kovin syvällisesti. Ensimmäisten itse ansaittujen palkkarakojen merkitys on nuorille suuri.

Palkka oli tärkein tekijä, jonka vuoksi nuoret olivat lähteneet mukaan hankkeeseen. Tärkeimmäksi tekijäksi sen oli asettanut 10 nuorta. Palkka oli myös asetettu toiselle kolme ja kolmannelle sijalle kaksi kertaa. Nuoret tiedostavat myös työkokemuksen merkityksen työtä haettaessa, sillä se nousi toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi. Kolmanneksi tärkein tekijä hankkeessa mukana olemiselle olivat asiakkaat. Vanhustyö oli neljänneksi tärkein tekijä. Työkokemus jatkokoulutusta ajatellen sijoittui myös kärkeen. Nuoret olivat kokeneet ikääntyneet ja vanhustyön hankkeessa mielekkäänä, mikä lupaa hyvää tulevaisuuden työmarkkinoita ajatellen. Kaverit ja tekeminen olivat tärkeitä nuoremmille vastaajille. Vanhemmilla vastaajilla taas korostuivat työkokemus ja jatkosuunnitelmat. Hajanaisia sijoituksia olivat saaneet mm. vanhat tarinat ja elämänopetukset.

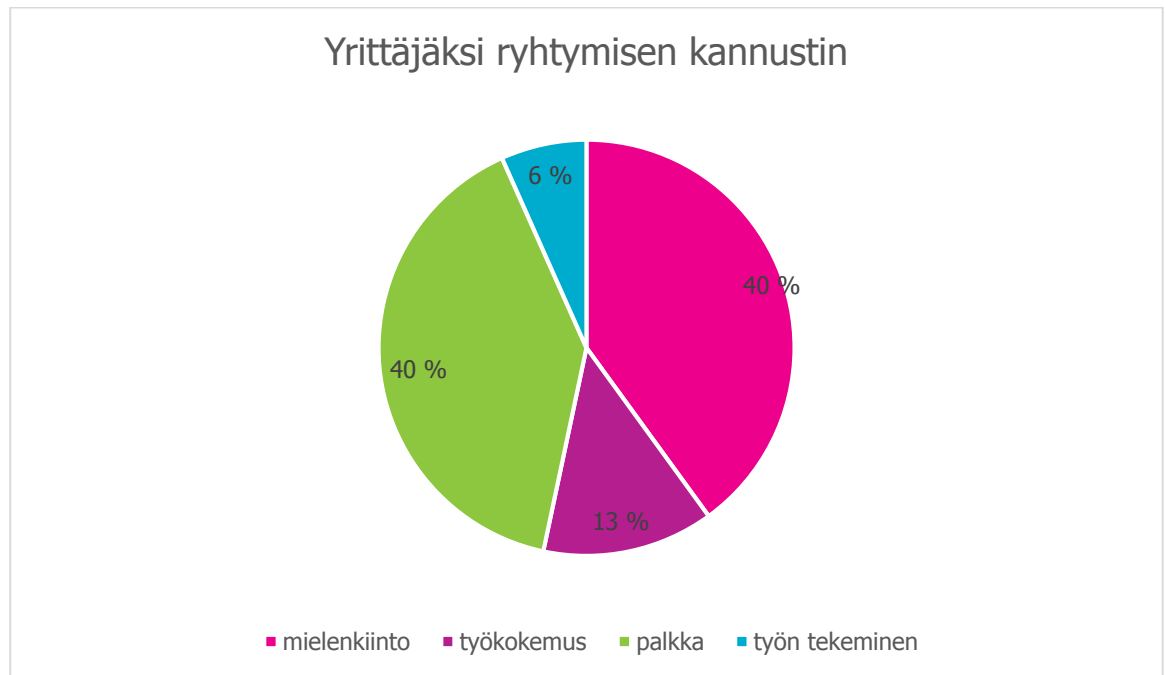
Yksi mielenkiintoinen syy hankkeessa mukana olemiseen oli töihin pääseminen ilman koulutusta. Oli yllättävää, että tämä syy tuli mainituksi vain kerran. Vanhustyöhön ja työhön ylipäätään vaaditaan lähes aina koulutus. Hanke oli poikkeuksellinen tilaisuus päästä töihin hyvin nuorena ilman koulutusta. Yrittäjyys mainittiin myös vain yhden kerran, vaikka hankkeen tarkoituksena oli nimenomaan uusien 4H-yritysten syntyminen. Kerran mainittiin työn luonne, vanhempien painostus, digiohjaus ja hankkeen ohjaajat.

4.2 Nuorten kiinnostus 4H-yrittäjyyttä kohtaan

Hankkeen tavoitteena oli, että vähintään viisi nuorta perustaa 4H-yrityksen hankkeen aikana ja sen innoitamana. Tutkimuksessa kysyttiin nuorilta, saivatko he tarpeeksi tukea ja koulutusta hankkeelta yrityksen perustamiseksi sekä, mikä kannustaa ja mikä taas estää yrittäjäksi ryhtymisen.

Vastauksista kuvastui positiivinen suhtautuminen 4H-yrittäjyyteen. Sitä pidettiin hyvänä, jopa erinomaisena tapana työllistyä. Muutamista vastauksista ilmeni aito kiinnostus yrittäjyyteen ja työn jälki nähtiin merkittävänä kannustajana yrittäjäksi ryhtymisessä. Nuoremmat vastaajat kokivat yrittämisen kautta saavansa palkkaa ja vanhemmat vastaajat olivat palkan lisäksi kiinnostuneita yrittäjyydestä yleensä. Vastauksista ilmeni kahtiajako, toisaalta oltiin todella kiinnostuneita yrittäjyydestä, mutta toisissa vastauksissa yrittäjyys oli täysin mahdoton ajatus. *"En halua 4H-yrittäjäksi"*. Yrittäjäksi ryhtyminen vaikuttaa näiden vastausten perusteella olevan tietyn tyyppisten henkilöiden "juttu".

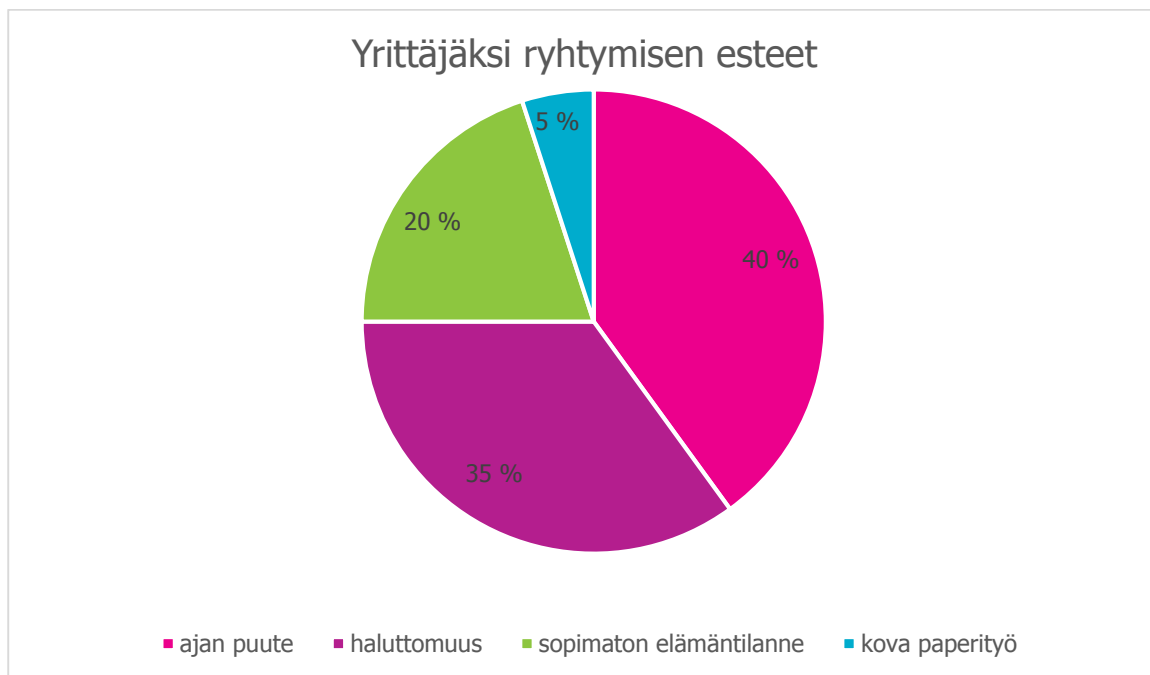
Kaaviosta 1. ilmenevät nuorten ilmoittamat yrittäjäksi ryhtymisen kannustimet.

Kaavio 1. Yrittäjäksi ryhtymisen kannustin

Nuorten elämä on kiireistä. Vastajat ilmoittivat yrittäjäksi ryhtymisen esteeksi sen, että koulu, opiskelu, harrastukset ja kaverit vievät nuorten aikaa. *"Opiskelujen ohella on helpompi tehdä jotain muuta"*. Pitkät välimatkat ilman omaa ajokorttia mainittiin parissa vastauksessa esteeksi 4H-yrittäjyydelle maaseudulla. Yrittäjyys ei vaikuta kiinnostavan nuoria. Syytä kiinnostumattomuuteen ei vastauksista selkeästi löytynyt, sillä vastaukset olivat lyhyitä. Erään vastaajan mielestä yrittäjyyteen liittyy *"kova paperityö"*.

Kaaviosta 2. ilmenevät nuorten ilmoittamat yrittäjäksi ryhtymisen esteet.

Kaavio 2. Yrittäjäksi ryhtymisen esteet

Tässä tutkimuksessa oli yhteneväisyyttä Annukka Tapanin (2008, 54) artikkelissa mainittuun tutkimukseen, jossa todettiin, että yrittäjyys itessään oli kiinnostavaa ja palkka tärkeää, mutta yrittäjyys ei kuitenkaan kiinnostanut nuoria siihen liittyvän työläyden ja riskin vuoksi. Tämän tutkimuksen nuoret kokivat, että yrittäjyys vaatii aikaa ja sitä heillä ei ole. Neljä mainitsi myös sopimattoman elämäntilanteen esteeksi 4H-yrittäjyydelle.

Tästä tutkimuksesta ilmeni, että palkka ja mielenkiinto yrittäjyyttä kohtaan kannustivat hankkeen nuoria eniten 4H-yrittäjäksi ryhtymiseen. Estävät tekijät olivat kuitenkin merkittävämmässä asemassa nuorten elämässä. 4H-yrityksiä syntyi hankkeen aikanaan lopulta yksi. Työllistymisen mainitsi yksi ja vanhempien vaikutuksen yksi kannustavana tekijänä. *"4H-yrittäjyys olisi hyvä ensi askel yrittäjyyteen"*.

4.3 Nuorten kokemukset ja kiinnostuneisuus vanhustyötä kohtaan

Toisena teemana oli nuorten ammatinvalinta ja vanhustyön kokemukset hankkeen aikana. Kysyttiin, miten hankkeessa työskentely oli vaikuttanut vanhustyöhön suhtautumiseen ja opiskelusuunnitelmiin. Hankkeessa vanhustyötä tehneiden nuorten mielikuva vanhustyöstä pysyi samana 10 vastauksessa tai muuttui parempaan suuntaan 8 vastauksessa. Vain yksi vastaaja koki mielikuvan vanhustyöstä muuttuneen huonommaksi. Hanke onnistui lähentämään eri sukupolvia toisiinsa yhdistämällä nuoria ja ikääntyneitä työn avulla, koska vastaukset kuvastivat selkeästi positiivista ja kasvavaa suuntausta. Tekemällä itse vanhustyötä nuoret saattoivat tutkimuksen mukaan muodostaa oikean kuvan vanhustyöstä ja se olikin heistä ennakoitua parempi.

Tällä hetkellä hankkeen nuorten halu hakeutua sosiaali- ja terveystalalle ja vanhustyöhön oli tutkimuksen mukaan välttävällä tasolla. Keskiarvo vastauksissa oli välillä 1-5 2,5. Nuoret mainitsivat kiinnostaviksi aloiksi vastauksissaan kasvatuksen, erityispedagogiikan ja lääketieteen. Hankkeen työtehtävät lisäsivät kiinnostusta vanhustyöhön myöskin vain välttävästi, ka 2,5. Hankkeessa työskentely tuki kyselyyn osallistujien ammatinvalintasuunnitelmia vain välttävästi, ka 2,0. Vaikka mielikuva muuttui myönteisemmäksi, vanhustyöhön hakeutuminen ei vielä vaikuta nuorista varmalta valinnalta.

4.3.1 Vuorovaikutustilanteet nuorten ja vanhusten välillä

Kolmannessa teemassa nuoret saivat vapaammin kertoa kokemuksistaan vanhustyöstä ja työelämästä. Nuorten oli ollut yllättävän helppoa olla ikääntyneiden kanssa. Vastauksista ei käynyt ilmi mitään erityisen haastavaa tai ylitsepääsemätöntä kohtaamista. Pääasiassa vastaukset olivat jälleen positiivisia ja niistä kuvastui uteliaisuus vanhuutta kohtaan.

Suurella osalla vastauksista nousi esille hyvien vuorovaikutustilanteiden ja keskustelujen merkitys nuorille. Muutamissa vastauksissa kuvattiin osuvasti sitä, millainen hyvä vuorovaikutussuhde parhaimmillaan on. *"Olen oppinut paljon asioista asiakkailta ja he ovat ehkä oppineet jotain minulta."* Molemmat osapuolet oppivat ja saivat toisiltaan jotakin ainutlaatuista. *"Minulle on pysytty kertomaan murheista ja minä olen vastaavasti saanut paljon tietoa esimerkiksi menneistä ajoista."* Kohtaaminen oli jättänyt jäljen.

Ikääntyneiden kertomat tarinat menneistä ajoista olivat olleet vastaajille tärkeitä. Myös tämä nousi selvästi useissa vastauksissa esille kysyttäessä, millainen hyvä kohtaaminen oli. Tarinointi ja jutustelu saattoi tapahtua muun työntekeksen ohella esimerkiksi nurmikkaa leikatessa. *"Olen ajanut esim. nurmea ja tauoilla olemme jutelleet asiakkaiden kanssa niitä näitä, oikein mukavaa."* Tekeminen ylipäätään mainittiin myös hyvän kohtaamisen edellytykseksi. Vuorovaikutus ikääntyneiden ja nuorten välillä oli siis kehittynyt työtehtävien ohella luontevasti.

Suurin osa vastaajista ei ollut kokenut haastavia vuorovaikutustilanteita. Yksittäisissä vastauksissa nousivat esille kuoleman läheisyys ja yksinäisyyden havaitseminen. Nuoret olivat kokenet vuorovaikutuksen joskus haastavaksi ikääntyneiden aistirajoitteiden kuten huonon kuulon tai epäselvän puheen vuoksi. Myös nuorten ja vanhusten erilaiset arvomaailmat olivat olleet törmäyskurssilla. Nuori oli kokenut vaatimukset liian koviksi ja eräällä nuorella oli ollut osaamattomuuden tunnetta. Joskus yhteisen tekemisen löytyminen oli ollut haastavaa.

4.3.2 Työn merkitys itsetunnolle ja elämän mielekkyydelle

Vastauksista päätellen nuoret saivat hankkeessa toimimisesta paljon enemmän kuin rahapalkkaa. He pystyivät tuomaan ikääntyneille iloa ja hyvää mieltä ja saivat itse kannustusta ja kiitosta. Suurin osa vastaajista piti vanhustyössä palkitsevimpana sitä, että vanhus tuli iloiselle mielelle ja päivä muuttui paremmaksi molemmilla osapuolilla. *"... kun on saanut asiakkaan päivän ja koko viikon paremmaksi*

jo pelkällä soittamisella ja käymisellä hänen luonaan.” Nuori koki itsensä tärkeäksi, kun ikääntynyt pyysi hänen apuaan. *”Vilpitön avunpyyntö/-tarve on ... jättänyt sanattomaksi.*” Nuoren itsetunto kasvoi. Hyvä palaute tuntui monesta vastaajasta palkitsevalta. Yhdessä tekeminen ja oppiminen oli hienoa.

Nuoret olivat oppineet työelämän perustaitoja ja -sääntöjä. Mielenkiintoisia ja syvällisiä havaintoja tuli esille nuorten pohtiessa vastikkeen ja palkkion välistä suhdetta. Nuoret olivat oivaltaneet, että tehdystä työstä saa palkan. *”Rahan eteen on tehtävä työtä.*” Nuoret kokivat työniloa ja että työn tekeminen saattoikin olla mielekäästä. Työ oli opettanut tekijäänsä, tuntemaan vanhusten tapoja ja asioita. *”Olen oppinut tekemään töitä vanhuksille.”*

4.3.3 Kokemukset työelämästä ja työturvallisuus

Työelämästä oli opittu paljon muutakin, mikä liittyi yleensä työelämän käytännön asioihin. Tällaisia olivat oman työn dokumentointi, mm. tunti- ja vuorokorttien täyttäminen. Verottaja oli nuorille uusi tuttavuus ja joku oli oppinut verokortin hankinnan merkityksen työtä vastaanottaessa. Aikataulutusta nousi muutamassa vastauksessa haasteeksi, jota nuori koki tarvitsevänsä harjoitella. Yllättäen lepo ja elämän rytmin säännöllisyys oli huomattu tärkeiksi työssä jaksamisen tekijöiksi. *”Säännölliset työajat helpottavat arkea. Lepo on myös tärkeää.”* Nuorten sosiaaliset taidot olivat kehittyneet ja vanhusten arjesta oli opittu yllättäviäkin asioita. *”Sananlaskuja ja parin humppa kappaleen kerto säkeitä...”* *”Vanhukset nukkuu.”*

Hankkeeseen kuului hätäensiapukurssi ja puutarhakurssin yhteydessä käsiteltiin työturvallisuusasioita. Suhtautumista työturvallisuuteen kysyttiin erillisellä kysymyksellä aiheen tärkeyden vuoksi ja kysymys saattoi samalla herättellä pohtimaan asiaa. Kaikki vastaajat pitivät työturvallisuutta tärkeänä ja oleellisena asiana työssä, jos ei halua loukkaantua. Ohjaajat olivat nuorten mielestä huomioineet työturvallisuuden etukäteen työkohteissa. Tarkkoja ohjeita toimintatavoista toivottiin. Ennen muuta vastaajat ajattelivat fyysistä turvallisuutta. Työturvallisuus on muutakin, myös psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tämä tuli esille vain yhdessä vastauksessa. Vastauksista ei ilmennyt, oliko psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta keskusteltu hankkeen aikana.

Positiivinen vire vastausten osalta jatkui eikä monikaan vastaajista ollut kokenut erityisempiä haasteita työskannellessään hankkeen aikana. Haasteet liittyivät käytännön asioiden järjestelyyn, kuten asioiden aikataulutukseen tai liikkumiseen. Monella ei vielä ollut ajokorttia hankkeen aikana. Työ tuntui välillä vaikealta. Nuori oli kokenut osaamatomuutta, mutta oli osannut kääntää hankalan tilanteen huumorin avulla edukseen. Työajat olivat nuorten kokemuksen mukaan epäsäännöllisiä ja asiakkaita oli päivän aikana paljon, mikä aiheutti sen, että omien asioiden hoitaminen oli näin ollen hankalaa. *”Oman ajan löytäminen ja menojen sovittaminen väleihin on ollut ajoittain vaikeaa.”* Nuoret pitivät toiminnasta ja ripeästä etenemisestä. Joku oli kokenut työn liian rauhalliseksi ja tote- si, että *”Rauhallinen tahti ei välttämättä sovi kaikille. Nakkien ja virikkeiden välissä on usein paljon tyhjää.”* Tunne liittyi myös sosiaalisten tilanteiden haastavuuteen, siihen, että odotukset ovat puolin ja toisin erilaiset, kun kyseessä on hyvin eri ikäiset ihmiset.

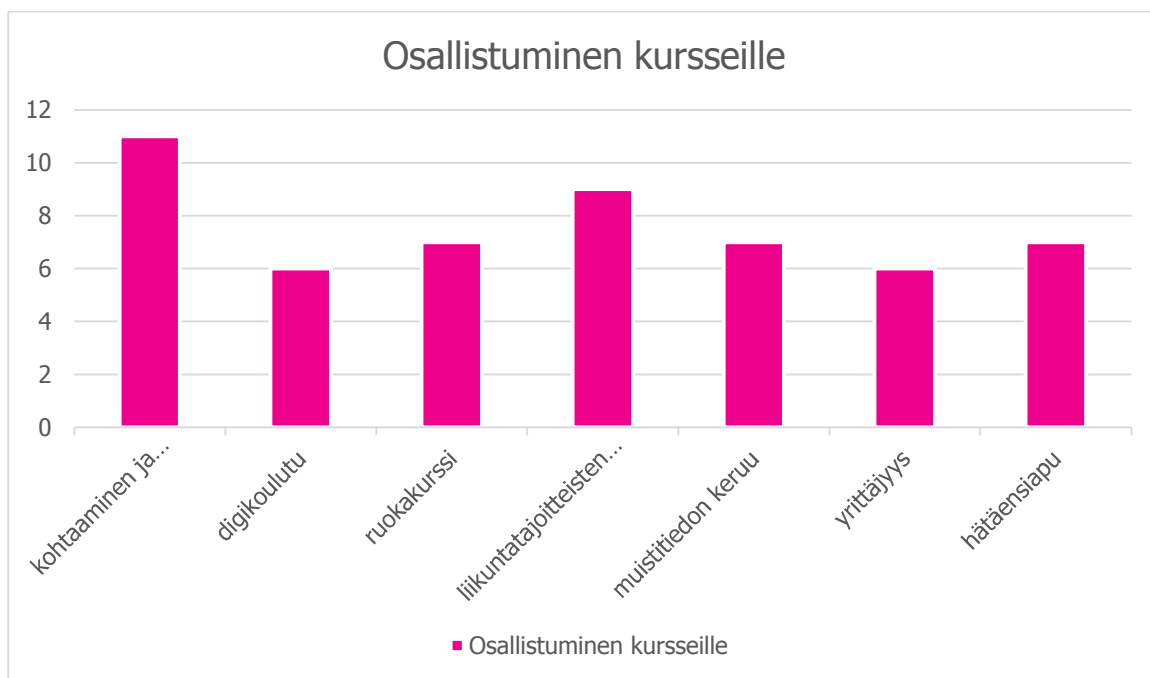
4.4 Koulutukset ja perehdytys hankkeessa

Yhdessä Hyvää-hankkeen aikana järjestettiin kahdeksan erilaista koulutusta, jotka liittyivät työn tekemiseen, yrittämiseen ja vanhusten kanssa toimimiseen. Nuoria pyydettiin arvioimaan koulutuksia, joihin he olivat osallistuneet. Koulutuksiin osallistuttiin vaihtelevasti. Eniten nuoria osallistui ”ikäihmisten, muistisairaiden ja läheisten kohtaaminen ja asiakaspalvelutilanteet vanhuksen kotona”-kurssi. Tämä kurssi arvioitiin myös kiitettäväksi, ka 4. ” *Kurssilla käytiin hyvällä tahdilla asioista läpi ja opetusdiat olivat selkeitä. Kurssilla opittiin paljon kesksutelemalla.* ” Vanhusten auttamiseen liittyvä kurssi ”liikuntarajoitteisten tukeminen, taluttaminen ja auttaminen”-kurssi sai myös kiitettävän arvosanan, ka 4,2. Nuoret kokivat, että kursseilla oli ripeä tahti, asioita toistettiin ja keskityttiin oleelliseen. He saivat oppia itse tekemällä ja keskustelemalla. ” *... pääsi testaamaan kaikkia välineitä kavereiden kanssa. Ja tilanteita näyteltiin ja tehtiin uudelleen.* ”

Hätäensiapu-, tehdään yhdessä hyvää ruokaa- ja pihatyökurssit arvioitiin hyväksi. Niiden keskiarvo oli 3,8. Kurssien vahvuudeksi mainittiin mielenkiinto aiheeseen ja välitön yhteys käytäntöön. Myös ohjaus ja itse tekeminen olivat nuorten mielestä hyvää. ” *... hyvää oli tilanteiden lavastaminen oikeaan elämään.* ” Muistitiedon kerääminen oli hankkeen sivutehtävä. Se yhdisti nuoret ja ikääntyneet keskustelemaan vanhoista asioista ja samalla nuoret äänittivät haastattelut tallennettavaksi mahdollista tulevaa käyttöä varten. Kurssi valmisti nuoret haastatteluihin. Tämä kurssi arvioitiin hyväksi, ka 3,6 Nuoret olivat kokeneet kurssin hieman epäloogiseksi ja rönsyileväksi. Aihe kuitenkin kiinnosti. Vuorovaikutustilanteet ja vanhat tarinat olivat nuorista hankkeen parasta antia.

4H-yrittäjyyskoulutus ja digikoulutus arvioitiin hyväksi, ka 3. Digikoulutuksessa oli paljon tuttua asiaa, jonka olisi voinut tiivistää. Tämä ehkä turhautti osallistujia. Nuoret kokivat yrittäjyyskurssin hieman epätarkoituksenmukaiseksi ja hidastempoiseksi vaikkakin mielenkiintoiseksi. Vastaus kuvastaa nuorten innotonta suhtautumista yleensä yrittäjyyteen. Tämä sama suuntaus ilmeni jo opinnäytetyön tutkimusosan ensimmäisessä teemassa.

Kaaviossa 3. ilmenee hankkeen aikana järjestetyille kursseille osallistuneiden nuorten määrät. Kaaviosta ilmenee, että eniten nuoria kiinnosti vuorovaikutusta ja asiakaspalvelutilanteita käsittelevä kurssi, jolle osallistui 11 nuorta.

Kaavio 3. Osallistuminen kursseille

Nuoret kokivat saaneensa hyvän perehdytyksen ohjaajilta työtehtävien vastaanottamiseen ja työn tekemiseen. Vastausten keskiarvo oli 3,7. Joukossa oli pari vastausta arvosanalla heikko ja nämä nuoret olivat kokeneet perehdytyksen huonoksi. Vastauksista päätellen he olivat osallistuneet hankkeeseen vähemmän aktiivisesti kuin muut nuoret. Kokonaisuutena perehdytys oli ollut nuorten mielestä hankkeessa lähes kiitettävällä tasolla.

4.5 Nuorten kehittämissuhteita hankkeille

Nuoria pyydettiin kertomaan mielipiteensä hankkeesta kokonaisuudessa, koska vastaavaa hanketta Kaavilla ei ole aiemmin ollut ja kokemusten perusteella voitaisiin jatkossa kehittää vastaavia hankkeita hyvin nuorille henkilöille. Hankkeesta tiedotettiin nuorille varsin laajasti. Ohjaajat kiersivät kouluilla kertomassa hankkeesta ja esitteitä oli jaossa. Seitsemän nuorta ilmoitti saaneensa tiedon hankkeesta koulussa. Ohjaajien jalkautuminen nuorten pariin ja kasvokkain annettu tieto oli tuottanut parhaan tuloksen tiedon jakamisessa. Netistä tiedon oli yllättäin saanut vain yksi nuori. Esitteestä ja 4H-yhdistyksestä olivat tiedon saaneet viisi nuorta. Vanhemmilta ja kaverilta muutama nuori oli saanut tiedon hankkeesta.

Yhteisten tilaisuuksien järjestäminen vanhuksille ja nuorille auttaisi kohtaamaan vanhustyön ja työelämän haasteita paremmin. Tutustuminen toiseen osapuoleen auttaisi sosiaalisten suhteiden kehittämisessä ja ymmärtämisessä. Nuoret toivoivat kursseja, koulutuksia, työharjoittelua ja lisää samantyyppisiä hankkeita, joiden kautta yhä nuorempien olisi mahdollista saada töitä. Niiden avulla olisi mahdollista oppia kohtaamaan erilaisuutta. Ymmärrys lisääntyisi.

Nuoret kokivat, että tarkemmat säännöt esim. työajoista ja työlistojen palautuksesta tai asiakasmääristä olisivat helpottaneet työskentelyä. Joku oli kokenut, että asiakkaita ja töitä voisi olla enemmän. Nuoret ehdottivat somen tehokkaampaa käyttöä hankkeesta tiedottamisessa. Myös perinteiset postilaatikkoon jaettavat tiedotteet mainittiin. Nuoret kaipasivat konkreettista neuvomista ja parempaa etukäteistiedottamista. Ohjaajilta toivottiin jatkossa enemmän paneutumista siihen, mikä työ sopisi kullekin nuorelle parhaiten eli työ ja työntekijä kohtaisivat paremmin.

4.6 Digiohjaus ikääntyneille

Hankkeen nuoret antoivat digiohjausta kirjastolla ikääntyneille. Asiakkaat tulivat kirjastolle illalla oman laitteen kanssa ja nuoret opastivat heitä erilaisissa käyttöön liittyvissä ongelmissa. Tähän ohjaukseen oli osallistunut alle puolet vastaajista. Vastauksissa digiohjaus oli yhdistetty digikurssiin ja niitä oli arvoitu myös yhdessä. Vastauksissa oli nostettu esille tasoerot digitaadoissa. Toivottiin *”a/keis- ja jatkokursseja”* sen mukaan, millaiset taidot laitteiden käytössä on. Jatkokurssilla olisi voitu käsitellä harvinaisempia tilanteita, joita käyttäjällä saattaa tulla eteen. Digiohjaus koettiin hyväksi ja tarpeelliseksi. Niille, jotka siihen osallistuivat, digiohjaus oli mielekästä asiakastyötä. Siinä tuli paljon harjoitusta asiakkaan kanssa kommunikoinnissa, mitä toivottiin enemmän. Nuoret jatkoivat digiohjausta kirjastolla hankkeen loputtua.

4.7 Hankkeen kokonaisarvosana ja kehittämisideat

Kyselyssä nuoria pyydettiin arvioimaan Kaavin 4H-yhdistyksen ”Yhdessä hyvää”-hanketta kokonaisuutena ja antamaan mahdollisia kehittämisideoita jatkohankkeita ajatellen. Nuoret olivat olleet hankkeeseen varsin tyytyväisiä. He antoivat arvosanaksi kiitettävän 4,2. Perusteluissa tuli esille niitä seikkoja, jotka jo aiemmissa teemoissakin oli nostettu tärkeiksi asioiksi nuorten maailmassa. Hankkeesta saatua palkkaa pidettiin hyvänä, vaikka työntekijät olivat alle 18-vuotiaita ja kouluttamattomia. Hanke oli nuorten mielestä hyvä juuri syrjäseudun nuoria ajatellen, koska siellä työllistyminen on vaikeaa aikuisillekin, saati nuorille, vaikkakin pitkät välimatkat vaikeuttivat nuorten hankkeeseen osallistumista. Mahdollisuus oli annettu myös maaseudulla asuville nuorille. Työkokemusta pidettiin tärkeänä ja hanke oli nuorten mielestä hyvä tapa tutustuttaa nuoret työelämään. *”Hanke on toteutettu hyvin nuorille. He saavat siitä esimakua työelämään ja samalla tienaa hyvin.”*

Kehittämisideoista merkittäväksi nousi hankkeeseen osallistujien suuri ikäero. Osa nuorista oli todella nuoria yläasteikäisiä, kun taas osa oli jo nuoria aikuisia. Ikäero korostui etenkin kursseilla. Jatkossa toivottiin eri kursseja nuorille ja vanhemmille, koska tasoerojen koettiin olevan aivan liian suuria. Kurssien sisällön tarkempaan suunnitteluun toivottiin enemmän paneutumista. Nuoret olivat kokeneet, että työn organisointia olisi selkeytettävä. Toivottiin selkeämpiä työaikoja ja määrittelyä sille, kuinka paljon työaikaa enimmillään olisi varattu kullekin asiakkaalle päivässä. *”...Työtä ja autettavia on vain niin paljon, että jos jatkossa vastaavanlaista hanketta järjestetään, työntekijöitä (varsinkin autollisia) voisi olla enemmän ja tehdä selvät työajat...”* Edelleen toivottiin parempaa mainontaa vanhusten suuntaan ja lisää ilmoituskanavia, paperisia esitteitä postilaatikkoon. *”Parempi info minkä*

laista työtä voi olla saatavilla mahdollisesti.” Yhteiset tapahtumat nuorten ja ikääntyneiden kesken oli koettu myönteisiksi ja niitä toivottiin enemmän.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhdessä Hyvää-hanke oli tarpeellinen, mikä kävi selkeästi ilmi nuorten arvioidessa hanketta. Opin näytetyön tutkimuksessa tulosten perusteella tuotiin esille paikallisten nuorten persoonallinen ääni, mikä oli tutkimuksen yhtenä tavoitteena. Hanke pystyi työllistämään hyvin nuoria ilman koulutusta ja työkokemusta. Hankkeeseen osallistuminen mahdollisti työkokemuksen saamisen, palkan ansaitsemisen ja oman identiteetin vahvistumisen, mitkä ovat nuorelle tärkeitä oman urapolun löytämiseksi. Vaikka hankkeessa työskentely oli tavoitteellista ja ohjattua, on syytä muistaa, että varsinkin hyvin nuoret astuivat ehkä ensimmäistä kertaa työelämään. Nuoruus on elämänvaiheena muutosta ja sosiaalistumista yhteiskuntaan ja sen sääntöihin. Kokemus on ainoa tapa oppia näitä sääntöjä. Tällaisten hankkeiden lähtökohdaksi on asetettava nuoren kokemuksellisuus ja osallisuus, joita tuetaan hyvällä ohjauksella ja perehdytyksellä huumoria unohtamatta. Osallistava oppiminen vaikutti olevan hyvä tapa saada nuori kiinnostumaan aiheesta.

Hankkeesta tiedotettiin laajasti niin nuorille kuin vanhuksillekin. Hanketyöntekijä ja nuorisotyöntekijä sekä toiminnanohjaaja kiersivät kouluilla ja erilaisissa tapahtumissa kertomassa hankkeesta. Hanke oli esillä Koillis Savossa, Savon Sanomissa, internetissä, ilmoitustauluilla ja kauppojen seinällä näkyi mainos tv:ssä. Tutkimuksen vastauksista ilmeni, että nuoret olivat kokeneet kuitenkin tiedotuksen olleen liian vähäistä. Ikääntyneet eivät aina tienneet, millaista työtä nuori saa tehdä, mitä hankkeen jälkeen tapahtuu alkaneille asiakassuhteille. Myös toiminnan maksullisuus hankkeen aikana ja sen jälkeen oli epäselvää. Näihin kysymyksiin nuoret eivät välttämättä osanneet vastata, mikä aiheutti epätietoisuutta. Oikea, kasvokkain annettu tieto vaikutti olevan tehokkain tapa informoida nuorille.

Nuoret pitävät yrittäjyyttä hyvänä tapana työllistyä ja ansaita. Läheisten vaikutus mielikuviin yrittäjyydestä on tiedostamatonta. Yrittäjäperheen arvot ja asenteet sisäistetään vähitellen lapsuuden koudissa. Siihen suhtaudutaan positiivisesti, mutta todellisuudessa ei olla valmiita perustamaan 4H-yritystä. Toisaalta suhtautumisessa ilmenee kahtiajakoa, joko yrittäjyyttä kannatetaan tai se on kokonaan poissuljettava mahdollisuus työllistyä. Yrittäjyyttä kohtaan on varauksellisia ja negatiivisia ennakkosenteita. 4H yhdistys voisi ottaa yrittäjyyden teeman tarkempaan tarkasteluun, mikäli se haluaa, että nuoret perustavat 4H-yrityksiä. Yrittäjyydelle voisi olla erillinen teemavuosi koulutukseen ja tapahtumineen. Nuorilla voisi olla yrityskummi, joka auttaisi tutustumaan yrittäjän arkeen Kaavilla. Mielikuvaa yrittäjyydestä olisi parannettava. Jos nuorille annetaan realistista tietoa yrittäjyydestä, joku saattaa kiinnostua siitä myöhemmin aikuisena ja työllistää itsensä oman yrityksen kautta. Nuoret mainitsivat sopimattoman elämäntilanteen esteeksi 4H-yrittäjyydelle, mikä viittaa myös mielestäni siihen, että yrittäjyys koetaan työlääksi. Siihen ajatellaan tarvittavan oikea aika elämässä, jolloin siihen voisi paneutua.

Tutkimus tuotti hyvin tietoa hankkeen onnistumisesta ja toi esille hankkeeseen osallistuneiden nuorten mielipiteen. Haastatteleminen olisi saattanut tuottaa enemmän tietoa siitä, miksi yrittäjäksi ryhtyminen ei houkuttele nuoria, vaikka sitä pidetään periaatteessa hyvänä keinona ansaita rahaa. Tutkimus antoi viitteitä siitä, että koulutuksella ja oikealla tiedolla voitaisiin muuttaa ennakkokäsityksiä

yrittäjyydestä, mikäli 4H haluaa tulevaisuudessa tukea ja lisätä nuorten yrittäjyyttä. Tämä saattaa olla pitkäjänteinen prosessi, pidempi kuin yhden hankkeen mittainen.

Vaikka palkka, työkokemus ja työkokemus jatkokoulutusta ajatellen ovat nuorille tärkeitä motivoivia tekijöitä työelämässä, vastauksista kokonaisuudessa ilmenee myös nuorten kiinnostus vanhuutta ja vanhuksia kohtaan. Tutkimuksen vastaukset viittaavat siihen, että nuori, jonka läheinen toimii vanhustyössä, tutustuu ikääntyneisiin ja heidän parissaan tehtävään työhön jo kotona perheen arjessa. Kiinnostus vanhustyötä kohtaan ja suhde ikääntyneisiin saattaa siten muodostua luontevaksi. Ammatti voi periytyä tai suuntaus voi olla johonkin muuhun sosiaalialle läheiseen ammattiin, kuten kasvatukseen tai terveydenhuoltoon. Hankkeessa nuoret saivat kokeilla vanhustyön tekemistä ja se mahdollisti omakohtaisen kokemuksen kautta oman näkemyksen muodostumisen vanhustyöstä ja siten tuki nuoren urapolkua ja ammatinvalintaa.

Yhteiset tilaisuudet ja vuorovaikutus lähentävät sukupolvia toisiinsa. Ymmärrys lisääntyy molemmin puolisesti. Työelämä vahvistaa muitakin taitoja kuin varsinaisen työtehtävän suorittamista. Vahvuuden arvostus elämänkaaren osana kasvaa. Hankkeissa ja työelämässä voitaisiinkin rohkeasti saattaa eri ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia ihmisiä yhteisen tekemisen äärelle. Kiinnostus vanhoja tarinoita ja elämänopetuksia kohtaan viittaavat vanhuuden arvostukseen ja että nuoret ovat kiinnostuneita vanhuudesta ilmiönä.

Vanhustyöhön halutaan saada tekijöitä. Hoitajapula uhkaa alaa tulevaisuudessa. Nuoret kokivat vuorovaikutuksen ikääntyneiden kanssa tärkeäksi. Ymmärrys toista kohtaan lisääntyy olemalla yhdessä ja yhteisten kokemusten kautta. Nuorten ja ikääntyneiden yhteisiä tilaisuuksia voitaisiin järjestää edelleen. Nuoret olisi otettava mukaan vanhustyöhön ohjaamaan pieniä virkistystuokioita, juttelemaan ja keskustelemaan aina kun se on mahdollista. Positiivinen kuva, joka on muodostunut tekemällä itse vanhustyötä, saattaa johtaa siihen, että osa nuorista hakeutuukin sosiaali- ja terveysalalle vanhustyöhön. Vaikka hyvin nuorena asia ei olisikaan vielä ajankohtainen, positiivinen perusviere vanhustyötä kohtaan voi myöhemmässä elämän vaiheessa johtaa alalle hakeutumiseen.

Tutkimus osoitti selvästi, että vuorovaikutus on onnistuneen asiakassuhteen perusta. Nuoret toivat esille, että parasta vanhustyössä olivat yhteiset tapaamiset, töiden tekeminen yhdessä ikääntyneiden kanssa ja yhteiset juhlat. Nämä hyvät kokemukset kantavat pikälle ja saattavat ohjata nuoria jossain elämän vaiheessa vanhustyöhön. Yhteistä tekemistä ja kenties kokonaan uusi hanke kannattaisi järjestää myös muiden asiakasryhmien ja nuorten kanssa. Tällaisia ryhmiä olisivat esimerkiksi lapset ja kehitysvammaiset henkilöt. Kolmannella sektorilla on tärkeä tehtävä mielekkään arjen tukemisessa ja siihen liittyvien palveluiden tuottamisessa, mihin julkisella sektorilla ei ole tarpeeksi resursseja.

Vanhustyön tekeminen saattaa vaatia taakseen elämänkokemusta, jonkinlaista elämän ymmärrystä, joka syntyy omista kokemuksista ja joita reflektoidessaan henkilö oppii yhä vain uutta itsestään ja

asiakkaistaan. Nuoria ei saa laittaa sellaisiin töihin, joissa voi olla vaaraa tai haittaa. Näitä seikkoja voi kuitenkin ilmetä myös vanhustyössä. Tämä sai pohtimaan, olivatko nuoret kokeneet epäasiallista kohtelua tai epämukavuutta asiakassuhteissaan. Ajatusta herätti myös, oliko tilanteita purettu tai niistä keskusteltu ohjaajien kanssa tai oliko ennalta annettu selvät toimintaohjeet näiden tilanteiden varalle. Aihe on arkaluontoinen aikuisellekin, saati nuorelle, joka saattaa olla ensimmäisessä työsuhteessaan. Perehdytyksestä annetut pari heikkoa arviota herättivät kysymyksen, olivatko hankkeen nuoret kokeneet jotakin negatiivista asiakassuhteessaan, joka oli ohitettu tai jäänyt käsittelemättä.

Tutkijaa pysäytti eräs vastaus. *”Työtä ei toisinaan saa tehdä niin kuin parhaiten voisi tehdä, vaan joskus pitää tehdä niin kuin sanotaan: Näin olen tehnyt ennenkin ja se on hyvä.”* Tässä on kyse siitä, että vanhusten on joskus vaikeaa muuttaa omia toimintatapojaan, koska tuttuus tuo heille turvallisuuden tunteen. Jos tilanne siirretään laajemmin työelämään, se, ettei voi tehdä työtään niin hyvin kuin haluaisi, erilaisten ulkoisten rajoitteiden vuoksi, aiheuttaa turhautumista ja työuupumusta. Työntekijä voi joutua valitsemaan työssään eettisesti arveluttavan vaihtoehdon esim. taloudellisten resurssien takia tai esimiehen painostuksen vuoksi. Nuori vastaaja on päässyt ison, työhyvinvointia haittaavan asian jäljille. Hanke mahdollisti tällaisten oivallusten syntymistä. Näistä tilanteista olisi puhuttava työyhteisössä avoimesti.

Paikalliset nuoret ovat resurssi, joka tulisi ottaa huomioon vanhustyötä kehitettäessä. Ohjauksen työpaikalla on oltava ammatillista, tavoitteellista ja arvioivaa, jotta nuori ei jää yksin eteen tulevien haasteiden kanssa. Psykykinen ja sosiaalinen turvallisuus on otettava puheeksi ennakoivasti. Ohjaajan on mietittävä, kuinka ottaa huomioon hiljainen ja vetäytyvä nuori. Koulussa, esimerkiksi yhteiskuntaopin yhteydessä olisi hyvä olla kurssi työelämän pelisäännöistä ja käytänteistä. Ensimmäiseen työpaikkaan olisi helpompi mennä, kun nuori tietää, mikä merkitys on verokortilla, työsopimuksella ja työajoilla. Oivallusta työn mielekkyydestä ei voi saada ilman työkokemusta. Hankkeen tärkeäksi tehtäväksi tulikin saada nuoret huomaamaan, että työllä ansaittu palkka on tavoittelemisen arvoinen asia ja työ antaa ihmisen elämälle merkitystä. Tällaisia mahdollisuuksia työhön olisi tarjottava nuorille enemmän, jotta sosiaaliturvan varassa elämisestä ei muodostuisi vaihtoehto vaan tilapäinen poikkeus haastavassa elämäntilanteessa.

6 POHDINTA

Yhdessä Hyvää-hankkeelle tuotettu opinnäytetyö nuorten kokemuksista työelämästä, vanhustyöstä ja yrittäjyydestä oli aloittelevalle tutkijalle sopivan haastava aihe. Aihe ei ollut liian sensitiivinen eivätkä nuoret olleet tavallista haavoittuvaisempia, mikä on hyvä ottaa huomioon ensimmäistä tutkimusharjoitusta tehdessä. Tämä toteutui tässä opinnäytetyössä. Vastaaminen oli vapaaehtoista. Aluksi vastauksia ei tullut, mihin syytä pohdittiin hankkeen ohjausryhmässä. Ohjaajat kehottivat nuoria vastaamaan kyselyyn, mikä vaikutti vastausinnostukseen myöhemmin. Kuitenkin vastaamattomuus oli täysin mahdollista. Vastaajien anonyymius säilyi, eikä heitä voitu tunnistaa vastauksista. Ei ole tiedossa, informoivatko nuoret vanhempiaan tutkimuksesta, vaikka sitä infokirjeessä (liite 1.) pyydettiin.

Tutkimus tuotti hyvin tietoa hankkeen onnistumisesta ja toi esille hankkeeseen osallistuneiden nuorten mielipiteen. Haastattelemisen olisi saattanut tuottaa enemmän tietoa siitä, miksi yrittäjäksi ryhtyminen ei houkuttele nuoria, vaikka sitä pidetään periaatteessa hyvänä keinona ansaita rahaa. Tutkimus antoi viitteitä siitä, että koulutuksella ja oikealla tiedolla voitaisiin muuttaa ennakkokäsityksiä yrittäjyydestä, mikäli 4H haluaa tulevaisuudessa tukea ja lisätä nuorten yrittäjyyttä. Tämä saattaa olla pitkäjänteinen prosessi, pidempi kuin yhden hankkeen mittainen.

Kyselylomake oli laaja. Se sisälsi sekä numerolla arvioitavia kysymyksiä että avoimia kysymyksiä, joihin saattoi antaa omin sanoin kerronnallisen vastauksen. Vastaukset olivat yllättävän suppeita ja välillä oli haastavaa avata niiden sisältöä. Laajemmat ja sisällöllisesti syvemmät vastaukset olisi saatu haastattelemalla tutkittavat nauhalle. Kysymysten määrää olisi ollut syytä vähentää. Kustakin teemasta olisi voinut laatia 1-2 kysymystä ja esittää ne siten, että vastaajan olisi pitänyt pohtia vastaustaan hieman syvällisemmin. Nuorilla on sanottavaa, kun heille antaa mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä rauhassa. Yksittäinen sana tai lyhyt lause voi myös olla merkitsevä ja oivaltava tutkimuksen kannalta ja näitäkin oli vastausten joukossa.

Suorat lainaukset vastauksista elävöittävät raportin tekstiä. Tutkija ei voi tunnistaa vastaajia, mutta henkilö, joka oli enemmän tekemisissä nuorten kanssa, saattaisi vastaustyylistä päätellä vastaajan henkilöllisyyden. Vastaajien joukko oli pieni. Mitä suuremmaksi vastaajamäärä kasvaa, sitä helpompi vastauksia on yleistää ja tunnistettavuus häviää abstrahoinnin kautta.

Tutkimuksen tekeminen oli innostavaa. Lähihoitajan työssäkin laaditaan erilaisia kyselyjä, mistä on kertynyt eräänlaista kokemusta tutkimuksesta. Opinnäytetyössä sai kokemusta prosessityöskentelystä. Yksintyöskentely valikoitui toimintatavaksi lähinnä siksi, että opinnäytetyön aiheeksi halusin kaavailainen paikallinen aihe, mikä löytyikin hankkeesta moniammatillisen hanketyön kurssilta. Työparia opinnäytetyöhön olisi ollut haastavaa saada, koska olin jo toiminut hankkeessa ja minulla oli pohjatietoa aiheesta. Opinnäytetyöskentelyssä on hyvä olla kaksi tai useampia opiskelijoita. Prosessi on pitkäjänteinen ja vaatii useiden toimijoiden näkökulmia ja työpanosta. Yhdessä prosessi on helpompi

ja nopeampi toteuttaa. Toisen kannustus ja motivointi prosessin aikana on tärkeää. Aikataulutukseen olisi ollut syytä kiinnittää tarkempaa huomiota. Tarkka suunnitelma olisi auttanut työn etenemistä. Tutkimus olisi hyvä tehdä suhteellisen ripeästi, koska silloin mielenkiinto ja motivaatio tekemiseen säilyy parempana. Tässä työssä aikataulu pitkittyi ja tutkijan motivaatio prosessia kohtaan laski tutkimuskyselyn tekemisen jälkeen.

Tutkimustyön eettisiin kysymyksiin perehtyminen opetti huomaamaan, miten syvällisesti ja laajasti eettistä pohdintaa voi tehdä. Tutkijana kysyin usein itseltäni, olisinko voinut toimia tai ratkaista jonkin ongelman toisin. Reflektointi tapahtuu yleensä prosessin jälkeen. Työparityöskentelyssä reflektoinnille olisi aikaa työskentelyn aikana, koska hyvässä vuorovaikutuksessa käydään vuoropuhelua koko ajan läpi prosessin. Näin työparin kommentit ja arviointi saavat toisen tarkastelemaan omaa toimintaansa prosessin aikana. Jatkuva palaute on tärkeää projektityössä. Omassa opinnäytetyössäni minulla ei ollut mahdollisuutta tähän oppimiseen, koska tein työni yksin. Eettisessä osaamisessa on hankalaa kehittyä yksin, koska se vaatii juuri yhteisten arvojen ja näkemysten työstämistä keskustelujen kautta.

Opinnäytetyön tekeminen vahvisti verkostotyöskentely osaamistani. Hankkeessa työskentelin kolmannen sektorin palveluiden tuottajalla ja sain oppia verkostotyötä yhdistyksen näkökulmasta. Minulla ei ollut aikaisempaa ammatillista kokemusta kolmannen sektorin toiminnasta. Opinnäytetyön kautta avautui uudenlainen näkemys kolmannen sektorin tarjoamiin mahdollisuuksiin yhteiskunnan palvelujärjestelmässä. Opinnäytetyöprosessin aikana pohdin julkisen ja kolmannen sektorin mahdollisuuksia tuottaa palveluja tulevaisuudessa sekä yhteistyötä. Pohdin myös sitä, kuinka vanhustyöhön saadaan työntekijöitä palvelujen tarpeen kasvaessa.

Opinnäytetyö oli ensimmäinen tutkimuksellinen työni tiedon tuottamiseksi. Prosessi auttoi minua ymmärtämään tiedon tuottamisen merkityksen yhteiskunnalle ja toimijoille. Ymmärrän nyt paremmin teorian ja tutkimustiedon välisen suhteen ja tutkimisen prosessina. Tuloksia saatetaan tarkastella eri näkökulmista ja tutkimusta voidaan laajentaa ja kehitellä. Tutkimuksellinen osaamiseni kasvoi opinnäytetyöprosessin aikana paljon. Tutkitun tiedon merkityksen ymmärtäminen on tärkeää työssä tehtävien päätösten kannalta. Kestävät ja kauaskantoiset päätökset nojaavat tutkittuun tietoon.

Toimeksiantaja Kaavin 4H-yhdistys sai tarpeellista palautetta jo loppuneesta Yhdessä hyvää-hankeestaan. Varsinkin yrittäjyyskasvatukseen liittyvät nuorten kommentit ja teoretieto antavat vinkkejä 4H-yhdistyksen yrittäjyysteeman ja siihen liittyvän 4H-toiminnan kehittämiseen. Hanke-suunnitelmassa oli tavoitteena opinnäytetyö ja tavoite toteutui tämän tutkimuksen kautta.

Kuntouttavassa työtoiminassa nuorten työpajalla on mukana samanikäisiä nuoria kuin hankkeessa. Jakotutkimuksen aiheena voisi olla nuorten työpajalla työskennelleiden nuorten opintojen jatkopolut ja sijoittuminen työelämään. Tutkimuksesta saattaisi olla hyötyä työpajan toiminnan kehittämisessä. Olisi tärkeää tietää, mitä mieltä nämä nuoret ovat palveluista, ohjauksesta ja tuesta. Jos hankkeessa olleet nuoret tavoitettaisiin vaikka viiden vuoden kuluttua, oli kiinnostavaa tutkia, oliko hankkeessa työskentely todella vaikuttanut nuorten urapolkuun. Nuorten ääni on hyvä aina tuoda esille, koska

he ovat oman elämänsä parhaita asiantuntijoita. Osallisuuden periaate toteutuu silloin parhaiten, kun kaikkia osapuolia kuunnellaan ja kehittäminen tapahtuu tutkittuun tietoon nojaten.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AALTONEN, Sanna, BERG, Päivi ja IKÄHEIMO, Salla 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 160, Kenttä. Helsinki: Unigraf

ALASUUTARI, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

ALLIANSSI (s.a.). Koulutus ja työllisyys [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-08-28.] Saatavissa: <https://www.alli.fi/vaikuttaminennuorista-suomessa/koulutus-ja-tyollisyys>

ESKOLA, Jari ja SUORANTA, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

HAAPALA, Inka 2012. Vanhuspalvelutyöntekijöiden näkemyksiä vapaaehtoisesta vanhustyöstä. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52168/OPINNAYTETYO.pdf?sequence=1>

HACKLIN, Anni 2017. Vapaaehtoistoiminnan merkitys yksinasuvien ikäihmisten arjessa. Opinnäytetyö. Karelia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137670/Hacklin_Anni_2017_5_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y

HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

HÄMÄLÄINEN, Ulla ja TUOMALA, Juha 2013. Faktaa nuorisotyöttömyydestä [verkkajulkaisu]. Vatt Policy Brief 2-2013. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. [Viitattu 2018-07-18.] Saatavissa: https://vatt.fi/documents/2956369/3012265/vatt_policybrief_22013.pdf

4H (s.a.) [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-07-21.] Saatavissa: <https://4h.fi/>

4H (s.a.). Yhdessä hyvää [verkkajulkaisu]. 4H. [Viitattu 2018-07-16.] Saatavissa: <https://www.yhdessahyvaa.fi/info/>

4H (s.a.). Oma 4H-yritys [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-08-10.] Saatavissa: <https://4h.fi/toita/perusta-oma-yritys/>

KEHILY, Mary Jane (2007). A cultural perspective. Teoksessa Mary Jane Kehily (ed.) Understanding youth: perspectives, identities and practices. London: Sage in association with The Open University, 11-43. Julkaisussa: JUVONEN, Tarja 2015. Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. Nuorten

toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 165, Tiede. Helsinki: Unigrafia.

KOIVULA, Anna -Kaarina 2013. Ehkäisevä vanhustyö sosiaalitaloudellisen arvioinnin näkökulmasta. Licensiaattitutkimus. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Hyvinvointipalveluiden erikoisala. Saatavissa:

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/76584/lisuri00153.pdf?sequence=1>

KONTTINEN, Esa (s.a.). Kolmas sektori. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali [verkkójulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 2018-08-08.] Saatavissa:

<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>

KYLKILAHTI, Eliisa. Työ ja työttömyys nuorten kertomana: "kaikki ne onnelliset ihmiset olivat töissä". Julkaisussa: VEHKALAHTI, Kaisa ja SUURPÄÄ, Leena (TOIM.) 2014. Nuoruuden sukupolvet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 152, Tiede. Tampere: Juvenes Print

LAHELMA, Elina ja Gordon, Tuula (2003). Home as a Physical, Social and Mental Space: Young People's Reflections on Leaving Home. *Journal of Youth Studies* 6 (4), 377-390. Julkaisussa:

KYLKILAHTI, Eliisa. Työ ja työttömyys nuorten kertomana: "kaikki ne onnelliset ihmiset olivat töissä". Julkaisussa: VEHKALAHTI, Kaisa ja SUURPÄÄ, Leena (TOIM.) 2014. Nuoruuden sukupolvet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 152, Tiede. Tampere: Juvenes Print, 202-222.

LAPPALAINEN, Eija 2015. Minustako Yrittäjä? Liiketalouden opiskelijoiden mielikuvat, arvot ja asenteet yrittäjyyttä kohtaan. Metropolia ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2019-09-11.] Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/94630/lappalainen_eija.pdf;jsessionid=F997E87C8C4DC86BC68B94CC9D020B66?sequence=1

LEHTINEN, Anna-Riitta (2011). Aikuistuvien nuorten talousongelmien vaikutus asumiseen. Teoksessa Tiina Kupari (toim.) Omaa kotia etsimässä. Nuorten asuminen 2010. Helsinki. Ympäristöministeriö. Julkaisussa: VEHKALAHTI, Kaisa ja SUURPÄÄ, Leena (TOIM.) 2014. Nuoruuden sukupolvet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 152, Tiede. Tampere: Juvenes Print, 202-222.

LYHTY, Minna 2019. Lähihoitajakoulutus ei vedä nuoria entiseen malliin. Aikuiset ammatinvaihtajat tulevat alalle. Super 9/2019. Kirjapaino punamusta.

MYLLYNIEMI, Sami (TOIM.) 2016. Katse tulevaisuudessa [verkkójulkaisu]. Nuorisobarometri 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtion nuorisoneuvosto. Nuorisotutkimusverkosto. Grano Oy. [Viitattu 2018-0802.] Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2017/03/Nuorisobarometri_2016_WEB.pdf

MYRSKYLÄ, Pekka 2018. Ulkopuolelle jäävät nuoret – mitä Suomi menettää? Julkaisussa: HÄYRY, Matti, TAKALA, Tuija ja AHONEN-LAUNONEN, Johanna (TOIM.) 2018. Oikeudenmukaisuuden ongelma. Tallinna: Gaudeamus Oy, 56-73.

NUORISOLAKI. L 1285/2016. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-08-02.] Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidp447148576>

NUORISOTAKUU (s.a.). Julkaisussa: PURSIAINEN, Sirpa 2016. Uudistuva opettajuus ja yksilölliset opintopolut ammatillisessa koulutuksessa. FACE training center. 1. painos. s.5.

OPETUSHALLITUS 2018. Vanhustyön osaamisala. ePerusteet. [Viitattu 2018-08-20.] Saatavissa:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/1724172/naytto/sisalto/1724621>

PAKKUNAINEN, Kari (s.a.). Alkaisinko yrittäjäksi? Tutkimus nuorten yrittäjyyspoliittisista kirjoituksista ja asenteista [verkojulkaisu]. Yksityisyrittäjien säätiö - Kerhokeskus – Koulutyön tuki Ry – Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkojulkaisuja 11. [Viitattu 2019-11-21.] Saatavissa:

<https://www.yrittajanpaiva.fi/wp-content/uploads/2013/12/tutkimusraporttiyrittajyys040607.pdf>

PIHKALA, Jussi 2008. Ammattikorkeakoulutuksen aikaiset yrittäjyysintedioiden muutokset. Opetusministeriön julkaisuja 2008:1. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Yliopistopaino. Julkaisussa:

TAPANI, Annukka 2008. Extreme-mahdollisuuksia vai konkurssin pelkoa? Yrittäjyys nuorten näkökulmasta [verkojulkaisu]. [Viitattu 2018-08-10.] s. 59. Saatavissa:

<http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.savonia.fi/se/h/0359-6680/27/1/extremem.pdf>

PIHLAJA, Ritva 2010. Kolmas sektori maaseutukunnissa [verkojulkaisu]. Helsingin yliopisto Ruralia instituutti. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, kansalaisjärjestöteemaryhmä. Kunnallisanalan kehittämissäätiö. [Viitattu 2018-09-05.] Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/24564>

PYYKKÖNEN, Miikka (s.a.). Uusi kolmas sektori. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali [verkojulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 2018-08-08.] Saatavissa:

<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/uusi-kolmas-sektori>

SIPILÄ, Katariina 2012. Peruskoulunsa päättävien koulukokemukset ja tulevaisuudensuunnitelmat luupin alla Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Turun yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Kasvatustiede. Pro Gardu tutkielma. Saatavissa:

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/91472/Katariina_Sipil%c3%a4_Gradu2012.pdf?sequence=2&isAllowed=y

SOSIAALIHUOLTOLAKI. L 1301/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-07-16.] Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp445942976>

SUIKKA, Linda ja SUVIRANTA, Nella 2014. Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa? Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2019-09-11.] Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/81526/suikka_linda.pdf?sequence=1&isAllowed=y

TAPANI, Annukka 2008. Extreme-mahdollisuuksia vai konkurssin pelkoa? Yrittäjyys nuorten näkökulmasta [verkkodokumentti]. Hallinnon tutkimus 1. [Viitattu 2018-08-10.] Saatavissa:

<http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.savonia.fi/se/h/0359-6680/27/1/extremem.pdf>

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 5., uudistettu laitos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

TUTKIMUSEETTINEN NEUVOTTELUKUNTA TENK (s.a.). Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-08-21.] Saatavissa:

<http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteissa>

TYÖSUOJELUHALLINNON VERKKOPALVELU (s.a.). Nuori työntekijä [verkkojulkaisu]. Työsuojelu.fi. [Viitattu 2018-07-29.] Saatavissa:

<http://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/nuori-tyontekija>

TYÖTURVALLISUUSLAKI. L 23.8.2002. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-07-29.] Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

VEHKALAHTI, Kaisa ja SUURPÄÄ, Leena (TOIM.) 2014. Nuoruuden sukupolvet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 152, Tiede. Tampere: Juvenes Print

LIITE 1. TUTKIMUKSEN INFOKIRJE

Opinnäytetyön tutkimusosa / sosionomiopiskelija Eeva Karjalainen

”Yhdessä teimme hyvää” Kaavilaisten nuorten kokemukset työllistymisestä vanhuspalveluihin 4H-hankkeen kautta

Hyvät hankkeessa mukana olleet nuoret!

Syksyllä kerroin tulevasta opinnäytetyöni tutkimuksesta, joka on suunnattu teille nuoret vanhustyöntekijät. Tutkimus selvittää kokemuksianne vanhustyöstä, yrittäjyydestä, työelämästä ja hankkeesta yleensä.

Sähköinen vastauslomake on nyt avattu. Vastaamaan pääsee 4H-hankkeen kotisivuilla kirjoittamalla osoitekenttään yhdessahyvaa.fi/tutkimuslomake. Tarvittava salasana on ss18. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja vastauslomakkeet välittyvät suoraan omaan henkilökohtaiseen sähköpostiini. Vastauksia käsitellään yleisellä tasolla ja tutkimustuloksista raportoin sitten opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa, joka on valmistuttuaan kaikkien luettavissa. Toki kerron tuloksista jo aikaisemminkin, epävirallisemmin.

Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivon, että mahdollisimman moni vastaa kyselyyn, sillä nyt on nuorten tilaisuus saada äänensä kuuluville. Kiinnostavaa on siis, miten juuri nuoret itse ovat kokeneet edellä mainitut asiat ja sen saan selville vain kysymällä teiltä. Huoltajillenne ja vanhemmillenne on hyvä kertoa, että olette vastaamassa kyselyyn. Vastausaikaa on tammikuun loppuun asti. Jos teillä on kysyttävää, voitte laittaa sähköpostia tai kysyä asiaa whats up-ryhmässä. s-posti osoite on karjalaisen.eeva@gmail.com.

Jään odottamaan vastauksianne...

Parhain terveisin Eeva.

LIITE 2. TUTKIMUSKYSYMYKSET NUORILLE

TUTKIMUSLOMAKE / KYSYMYKSET

Tämä on Savonia AMK:n opinnäytetyön tutkimus Kaavin 4H-yhdistyksen Yhdessä hyvää-hankkeesta. Kyselytutkimus on suunnattu hankkeessa mukana oleville nuorille ja se sisältää kysymyksiä vanhustyöstä, työelämästä, opintopolusta ja 4H-yrittäjyydestä sekä itse hankkeesta. Ole hyvä ja vastaa vaihtoehtokysymyksiin rastittamalla ja avoimiin kysymyksiin kertomalla omin sanoin. Asteikkokysymyksissä 1=heikko, 2=välttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä, 5=erinomainen. Valitse numero kuvaamaan vastaustasi.

sosionomiopiskelija Eeva Karjalainen

Vastaamalla olet mukana kehittämässä 4H-toimintaa, vanhustyötä ja 4H-yrittäjyyttä.

Vastauksesi on minulle tärkeä!

Vastaajan taustatiedot

sukupuoli _____ mies
 _____ nainen

ikä 13- 16 _____
 17-20 _____
 21-24 _____
 25-28 _____

elämäntilanne

koululainen _____

opiskelija _____ mikä ala _____

työssä _____ työtön _____

muu, mikä _____

perheessäni / läheiseni on yrittäjä

kyllä _____ ei _____

perheessäni / läheiseni on vanhustyöntekijä

kyllä _____ ei _____

Teema 1. 4H yrittäjyys ja hankkeessa toimiminen

Vastaa kysymyksiin 1.-3. asteikolla 1-5.

1. Onko 4H-yrittäjyys sinusta sopiva tapa työllistyä? _____
 2. Saitko riittävästi tukea ja opastusta 4H-yrityksen perustamiseksi? _____
 3. Oliko 4H-yrittäjyys koulutuksesta sinulle hyötyä? _____
 4. a) Kerro omin sanoin, mikä estää sinua ryhtymästä 4H-yrittäjäksi?
-

b) Kerro omin sanoin, mitä kannustaa sinua ryhtymään 4H-yrittäjäksi?

5. Valitse seuraavista vaihtoehtoista viisi tärkeintä seikkaa, jonka vuoksi olet ollut mukana hankkeessa ja laita ne tärkeysjärjestykseen 1-5 (1 tärkein).

palkka	työkokemus	digiohjaus
vanhustyö	4H yrittäjyys	muistitiedon keruu ja
vanhat asiat		
koulutukset	asiakkaat	kokemukset jatkokoulu-
tusta ajatellen		
kaverit	hankkeen ohjaajat	on tekemistä
joku muu syy, mikä		

Teema 2. Ammatinvalinta ja urapolku

- Muuttuiko mielikuvasi vanhustyöstä hankkeen aikana (rastita)?
muuttui parempaan suuntaan ja mielenkiintoisemmaksi _____
muuttui huonompaan suuntaan ja kiinnostus väheni _____
ei muuttunut, pysyi samana _____
- Oletko kiinnostunut opiskelemaan sosiaalialaa tai terveysalaa ja työskentelemään vanhustyössä tulevaisuudessa (asteikolla 1-5)? _____ tai muuta alaa, mitä _____
- Lisäsivätkö hankkeen työtehtävät kiinnostustasi vanhustyöhön (asteikolla 1-5)? _____
- Tukiko hankkeessa työskentely ammatinvalinta suunnitelmiasi (asteikolla 1-5)? _____

Teema 3. Vanhustyö ja työelämäkokemukset

- Kerro, millaisia hyviä vuorovaikutustilanteita ja kohtaamisia sinulla on ollut vanhusasiakkaittesi kanssa?
- Kerro, millaisia haastavia vuorovaikutustilanteita ja kohtaamisia sinulla on ollut vanhusasiakkaittesi kanssa?
- Kerro, mikä on ollut hienoin ja palkitsevin hetki, onnistumisen kokemus vanhustyötä tehdessäsi?
- Kerro, mitä uutta olet oppinut työelämästä yleensä hankkeen aikana?
- Kerro, millaisena koet työturvallisuuteen liittyvät asiat?
- Kerro, millaisia haasteita olet kohdannut ja mikä on tuntunut vaikealta työelämässä yleensä sekä vanhustyössä?
- Kerro, kuinka ohjaajat voisivat jatkossa enemmän auttaa nuoria kohtaamaan työelämän ja vanhustyön haasteita?

Teema 4. Hanke

- Mistä sait tietää Yhdessä Hyvää-hankkeesta? Rastita
lehdessä _____ koulusta _____ esitteestä _____

netistä _____ vanhemmilta _____
 4H-yhdistyksestä _____ harrastuksen kautta _____
 kaverilta _____ muualta, mistä _____

2. Arvioi kaikki hankkeen koulutukset, joihin osallistuit asteikolla 1-5 (1 heikko, 5 erinomainen) ja perustelee arviosi. Kerro kehittämisideoista.

ikäihmisen ja muistisairaana sekä hänen läheistensä kohtaaminen, asiakaspalvelutilanteet ikäihmisen kotona

digikoulu-
 tus _____

tehdään yhdessä hyvää ruo-
 kaa _____

pihatyökurssi (työturvalli-
 suus) _____

liikuntarajoitteisten tukeminen, taluttaminen ja auttami-
 nen _____

muistitiedon ke-
 ruu _____

4H-
 yrittä-
 jyyks _____

hätäen-
 siapu _____

3. Asteikolla 1-5 saiko riittävästi perehdytystä hankkeen ohjaajilta työtehtävien vastaanottamiseen ja tekemiseen? _____

4. Osallistuitko digiohjaukseen? K _____ E _____

Kerro, mitä hyvää ja mitä kehitettävää digiohjauksessa

on? _____

5. Millaisen kokonaisarvosanan 1-5 antaisit hankkeelle? Onko sinulla kehittämisideoita jatkoa ajatellen?

LIITE 3. TUTKIMUSLUPA

Kaavin 4H-yhdistys ry.
Toiminnanohjaaja Raija Korhonen

Tutkimuslupahakemus

Haen tutkimuslupaa opinnäytetyöhöni liittyen Kaavin 4H-yhdistykseltä. Olen sosionomiopiskelija Eeva Karjalainen Kaavilta. Opiskelen Savonia ammattikorkeakoulussa Kuopiossa sosionomi monimuotokoulutusohjelmassa työn ohella. Olen ammatiltani lähihoitaja ja työskentelen tällä hetkellä Kaavin kunnan kotihoidossa.

Opinnäytetyöni, ”Yhdessä teimme hyvää” Kaavilaisten nuorten kokemukset työllistymisestä vanhuspalveluihin 4H-hankkeen kautta, käsittelee nuorten kokemuksia 4H-yhdistyksen Yhdessä Hyvää-hankkeesta, yrittäjyydestä, vanhustyöstä ja työelämästä. Tarkoituksena on tuoda nuorten ääni kuuluville edellä mainituista teemoista. Tavoitteena on kerätä tietoa nuorten kokemuksista ja sitä kautta saada ajatuksia siitä, miten toimintaa voisi kehittää niin, että nuoret työllistyisivät esimerkiksi yrittäjinä ja hakeutuisivat opiskelemaan hoiva-alalle. Tutkimuskohteena ovat kaikki hankkeessa mukana olleet nuoret.

Aineisto tutkimukseen kerätään sähköisellä haastattelulomakkeella marras-joulukuussa 2018, jonka jälkeen aineisto analysoidaan ja tutkimustuloksista julkaistaan raportti ja opinnäytetyö esitellään keväällä 2019. Tutkimukseen vastataan nimettömästi ja vastauksia käsitellään yleisellä tasolla. Vastaukset tulevat ainoastaan tutkijan tietoon. Nuorille on kerrottu tutkimuksesta ennakoivasti syyskuussa. Tutkimussuunnitelma ja alustava tiedonkeruulomake on lähetetty Kaavin 4H-yhdistyksen toiminnanohjaajalle Raija Korhoselle.

Pyydän kohteliaimmin lupaa suorittaa opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen Kaavin 4H-yhdistyksessä ja Yhdessä Hyvää-hankkeessa.

Lisätietoja tutkimuksesta antaa
sosionomiopiskelija Eeva Karjalainen 040-7776330
opinnäytetyön sisällön ohjaaja Mira Polon 044-7856624

Eeva Karjalainen

Mira Polon

Myönnän tutkimusluvan sosionomiopiskelija Eeva Karjalaiselle.

pvm ja paikka, allekirjoitus Raija Korhonen